

Onderzoeksprogramma Coherent Privaatrecht *Coherent Private Law Research Program*

Jaarbericht 2016 | *Annual Update 2016*

**Universiteit
Leiden**
Rechtsgeleerdheid

Bij ons leer je de wereld kennen

Jaarbericht 2016 | *Annual Update 2016*

Onderzoeksprogramma Coherent Privaatrecht
Coherent Private Law Research Program

**Universiteit
Leiden**
Rechtsgeleerdheid

Inleiding

Beste lezer,

Voor u ligt het Jaarbericht 2016 van het onderzoeksprogramma [Coherent Privaatrecht](#) van de Leidse rechtenfaculteit. In dit programma wordt onderzoek gedaan rondom privaatrechtelijk relevante thema's. Onderzoek dat zowel maatschappelijk, theoretisch als praktisch van belang is.

In dit jaarbericht hebben we voor u een overzicht opgenomen van bijzondere gebeurtenissen, promoties, oraties, publicaties, congressen, lezingen, advisering, commissiewerk en overig nieuws.

We hopen dat het jaarbericht u een inkijkje geeft in wat we zoal hebben gedaan en bereikt in 2016.

Natuurlijk zetten we ook in 2017 gezamenlijk onze schouders onder goed onderzoek over privaatrechtelijk relevante thema's.

Willem van Boom, coördinator

Introduction

Dear reader,

We proudly present the Annual Update 2016 of the [Coherent Private Law](#) Research Program. This research program at Leiden Law School focuses on themes relevant to private law in action. Research with both societal, theoretical and practical implications.

In this Annual Update we present an overview of significant events, PhD ceremonies, inaugural lectures, publications, conferences, talks, consultancy, committee work and other news.

We hope that you will enjoy our update and that it will give you a flavour of our 2016 activities.

Needless to say that in 2017, we will continue to strive for excellent research on relevant private law themes.

Willem H. van Boom, coordinator

Inhoud | Contents

Inleiding <i>Introduction</i>	3
Inhoud <i>Contents</i>	4
Uitgelichte Gebeurtenissen <i>Highlighted Events</i>	5
Promoties en oraties <i>Phd ceremonies and inaugural lectures</i>	15
Georganiseerde congressen en lezingen <i>Organised Events</i>	20
Publicaties uitgelicht <i>Publications highlighted</i>	25
Wetenschappelijke publicaties <i>Scholarly publications</i> (bron/source: Converis).....	31
Advisering en commissiewerk <i>Consultancy and Committee Work</i>	40
Lezingen <i>Talks</i>	44
Personele wisselingen <i>Personnel changes</i>	47

Jouke Tegelaar wint scriptieprijs

Jouke Tegelaar heeft dit jaar de scriptieprijs van de *Vereniging voor Financieel Recht* gewonnen voor haar scriptie *'Exit Peter Paul? Divergente toezichthoudersaansprakelijkheid in de Europese Unie voor falend financieel toezicht'*. De scriptie,

die zij schreef bij professor Haentjens, ziet op de vraag of de nieuwe financiële regelgeving tot gevolg heeft dat nationale aansprakelijkheidsbeperkingen die de aansprakelijkheid van financiële toezichthouders beperken in strijd zijn met Europees recht, meer specifiek met het Europeesrechtelijke beginsel van effectieve rechtsbescherming. Zij concludeert onder meer dat deze nationale

aansprakelijkheidsbeperkingen kunnen worden gepasseerd door aansprakelijkheid van de toezichthouder te baseren op zogeheten Francovich- of lidstaataansprakelijkheid. De jury prees de scriptie voor het hoge actualiteitsgehalte, de maatschappelijke relevantie en de multi-dimensionele verhandeling van het betoog, waarbij de interactie tussen onder meer civiel, financieel en Europees recht aan bod kwam. Jouke Tegelaar zal haar scriptie presenteren tijdens een van de bijeenkomsten van de Vereniging voor Financieel Recht.

Onderzoek bij afdelingen Bijzonder beheer van Nederlandse banken

De afdeling Bedrijfswetenschappen is een grootschalig empirisch onderzoek gestart naar het reorganiserend vermogen van MKB ondernemingen in zwaar weer binnen de context van het Bijzonder Beheer van banken in Nederland. Centraal staat de vraag: welke determinanten bepalen het succes of falen van een Bijzonder Beheertraject? Aan dit onderzoek werken mee de drie grootste Nederlandse banken ABN AMRO, ING, Rabobank en het SRA (de brancheorganisatie voor accountantskantoren). De maatschappelijke druk op banken is groot, in het bijzonder op Bijzonder beheer afdelingen, niet in de laatste plaats vanwege de recente crisis. Daarnaast wordt de roep om de 'black-box' te openen steeds luider. Banken worden gevraagd meer transparant te zijn over de wijze van handelen in Bijzonder Beheer, waarbij ook het proces van beslissen - wel/niet naar bijzonder beheer, wel/niet opzeggen krediet - meer onder de loep is komen te liggen. De ophef rondom de restructuring-afdeling van Royal Bank of Scotland ("Tomlinson-rapport") is hiervan een exemplarisch voorbeeld. Daarnaast zijn ook Kamervragen gesteld over Bijzonder Beheer afdelingen in Nederland en heeft er inmiddels een hoorzitting plaatsgevonden rondom het onderwerp. Verschillende maatschappelijke organisaties roeren zich ook in het debat. Voor veel bedrijven geldt dat het moeilijk is om winstgevend te blijven en daarmee het hoofd boven water te houden. De Bijzonder beheer afdelingen staan daarmee niet alleen onder grote

maatschappelijke druk maar hebben het ook bijzonder druk. Kortom, een onderzoek met grote maatschappelijke relevantie en (juridische) impact.

Vanuit wetenschappelijk oogpunt is de data-set die de banken ter beschikking stellen uniek voor wat betreft inhoud en omvang en biedt daarmee mogelijk nieuwe inzichten in vraagstukken op het terrein van turnaround management, juridische herstructurering en het faillissementsrecht. Het onderzoeksteam is samengeteld uit [prof. dr. Jan Adriaanse](#), drs. Michiel van Dijk (promovendus), [dr. Jean-Pierre van der Rest](#), dr. Mark Dechesne en mw. Sandy Al-Mansour (student-assistent). Daarnaast complementeren diverse rechtenstudenten het onderzoeksteam in het kader van hun stage.

Research Grant 'Data use, online consumer needs, business strategies and regulatory response'

[Willem Van Boom](#) (private law), [Jean-Pierre Van de Rest](#) (business studies) and [Simone van der Hof](#) (e-law) joined forces and submitted a grant proposal on 'Data use, online consumer needs, business strategies and regulatory response' following the Faculty's call for new [ILS research projects](#). In March 2016, the proposal was accepted as one of three new ILS projects. The awarded research grant amounts € 230,256. The research grant enables the project leaders to investigate how the legal framework for online shopping interacts with business data collection methods and consumer behaviour and how policymakers can obtain a richer understanding of which kind of regulatory interventions may work and which ones are deemed to fail. The research group will combine legal, business studies and psychological methods to arrive at relevant outcomes. The grant will be used for several purposes, one of which

is the appointment of a post-doc researcher specialized in cognitive psychology to support the empirical research of the group.

Elsemieke Daalder en Ruben de Graaff winnen VBR Publicatieprijs 2015

[Elsemieke Daalder](#) (Promovenda, afdeling Rechtsgeschiedenis) en [Ruben de Graaff](#) (PhD fellow, afdeling Burgerlijk Recht) kregen de prijs voor hun artikel *Rome, Luxemburg, Den Haag. De prejudiciële procedure als rechtsvormend instrument*, dat werd gepubliceerd in *Ars Aequi*. Zij verzorgden over dit onderwerp ook een bijeenkomst in het kader van de [PAO-cursus Civiele Cassatieadvocatuur](#).

In hun bijdrage leggen Daalder en De Graaff de wortels van de prejudiciële procedure bloot en laten zij zien hoe zowel de Romeinse keizer als het Europese Hof van Justitie van dit instrument gebruik maakten en maken om het recht te vormen. Aanleiding vormde de invoering van de prejudiciële procedure bij de civiele kamer van de Hoge Raad in 2012.

De winnaars ontvingen de prijs op 8 april jl. uit handen van prof. mr. C.J.M. Klaassen (Radboud Universiteit Nijmegen), voorzitter van de jury. Klaassen roemde de historische en rechtsvergelijkende basis van het artikel en de heldere wijze waarop de auteurs hun bevindingen weten te koppelen aan het moderne prejudiciële instrument bij de Hoge Raad. De auteurs stellen vast dat een prejudiciële procedure kan uitgroeien tot het belangrijkste rechtsvormende instrument van een rechter, maar concluderen dat zo'n procedure ook op diverse punten een inherente spanning creëert.

De VBR-publicatieprijs wordt jaarlijks toegekend aan de auteur(s) van het tijdschriftartikel dat de meest belangwekkende bijdrage leverde aan de kennis en verbetering van het burgerlijk recht in brede zin. Een deskundige jury onder voorzitterschap van prof. mr. C.J.M. Klaassen (Radboud Universiteit) kiest uit alle inzendingen de meest prominente wetenschappelijke

publicatie die op het vlak van het burgerlijk recht verscheen. Nadere informatie: www.verenigingvoorburgerlijkrecht.nl.

Privaatrechtelijke concepten onder druk van Europees financieel recht

Op 3 mei 2016 heeft **Matthias Haentjens** in Gent formeel de TPR Wisselleerstoel 2015-2016 aanvaard.

De TPR Wisselleerstoel is een initiatief van het Tijdschrift voor Privaatrecht (TPR). Sinds 1999 kent het TPR jaarlijks een Belgisch-Nederlandse Wisselleerstoel toe. Dit houdt in

dat het ene jaar aan Nederlandse academici de gelegenheid wordt geboden om *in residence* onderwijs te verzorgen en onderzoek te verrichten aan een Belgische Rechtenfaculteit en het andere jaar deze beweging zich andersom voltrekt. Voor het jaar 2015-2016 is Matthias Haentjens benoemd de TPR wisselleerstoel te bekleden aan de Rechtsfaculteit te Gent. Ter gelegenheid van zijn aanvaarding van deze Wisselleerstoel heeft Prof. Haentjens de lezing verzorgd met als titel: *Incoherentie verenigd? Privaatrechtelijke concepten onder druk van Europees financieel recht*. In deze lezing richtte prof. Haentjens zich op de doorwerking van het Europees financieel recht in nationale stelsels van privaatrecht. Hij betoogde dat het recente Europees financieel recht op alle klassiek te onderscheiden privaatrechtelijke deelterreinen kernconcepten onder druk zet, dat wil zeggen: afbreuk doet aan, althans tot herdenking noopt van de eerder als vaststaand beschouwde betekenis ervan. Als voorbeelden werkte hij uit de begrippen “overeenkomst” (onder druk vanwege recente IPR jurisprudentie van het HvJ EU); “normschending” (onder druk vanwege Europese financieelrechtelijke instrumenten die private sanctionering voorschrijven); “eigendom” (onder druk vanwege de Financiële zekerhedenrichtlijn); “(on) deelbaarheid vermogen” en “paritas creditorum” (onder druk vanwege recente Europese instrumenten op het gebied van effecten- en derivatenbewaring). De lezing was goed bezocht door privatisten uit heel België en ook een forse delegatie uit Leiden was aanwezig. De lezing werd afgesloten door een geanimeerde receptie.

Leiden Law Clinic onderzoekt toegankelijkheid treinvervoer

Studenten van het Honours College Law onderzochten of vervoerders in Gelderland in rechte kunnen worden gedwongen toiletten in treinen aan te brengen. De zaak, die een hoog profiel heeft vanwege de belangen van reizigers met gezondheidsproblemen, is inmiddels overgedragen aan een advocatenkantoor. [Ruben de Graaff](#) en [Alex Geert Castermans](#) zorgden voor de begeleiding van het onderzoek en de studenten. In opdracht van het *Public Interest Litigation Project (PILP)* onderzochten de studenten de juridische mogelijkheden voor benadeelde burgers en belangenorganisaties. De kernvraag was of de vervoerders in rechte kunnen worden gedwongen toiletten in treinen aan te brengen. Verder was het de vraag of het VN-Gehandicaptenverdrag bij deze beoordeling een rol kan spelen.

De studenten bestudeerden verschillende grondslagen waar een eventuele procedure op kan worden gebaseerd. Zij betrokken in hun onderzoek het Nederlandse, Europese en internationale recht. Ook brachten zij de feiten en ontwikkelingen in de regio Gelderland in kaart en spraken zij met enkele benadeelden.

De activiteiten hebben geleid tot een interessante bijeenkomst bij het College voor de Rechten van de Mens op 26 januari 2016, waarbij vertegenwoordigers van belanghebbendenorganisaties ([Rover](#), [IederIn](#)) en advocaten met een achtergrond in het spoorrecht en ervaring met procederen voor algemene belangen aanwezig waren. De bevindingen zijn uiteindelijk neergelegd in een advies, dat aan opdrachtgever PILP is aangeboden. Op basis van dit advies heeft PILP de zaak overgedragen aan een advocatenkantoor. Enkele studenten schreven vervolgens

een [artikel](#) over hun ervaringen en bevindingen voor faculteitsblad *NOVUM*.

Stijn Voskamp wint NVOR Publicatieprijs

Stijn Voskamp kreeg op 25 november 2016 uit handen van jury-voorzitter Dick

Mentink de [NVOR/Mentink Award](#) uitgereikt. Deze prijs, die een bokaal en een geldbedrag betreft, werd ingesteld door de Nederlandse Vereniging voor Onderwijsrecht. De prijs wordt uitgereikt om nieuwe en innovatieve publicaties op onderwijsrechtelijk terrein in het Nederlandse taalgebied aan te moedigen en te bevorderen. Voskamp ontving de prijs voor haar artikel ‘[Onderwijsvereenkomst: tripartiet of niet? Een verkenning van de betrokken partijen bij een onderwijsvereenkomst in het primair en voortgezet onderwijs](#)’ (in: C. Breedveld-De Voogd e.a. (red.), *De meerpartijenovereenkomst, BWKJ deel 29*, Deventer: Wolters Kluwer 2015, p. 211-233).

Een kwart eeuw – Liber Amicorum HJS

Henk Sniijders was van 1992 tot 2016 werkzaam als hoogleraar burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht aan de Universiteit Leiden. Vanwege zijn emeritaat heeft een groep juridische vrienden hem een Liber Amicorum aangeboden: [Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Sniijders](#). Het boek bevat 33 privaatrechtelijke opstellen, vooral op het gebied van arbitrage, burgerlijk procesrecht, goederenrecht en verbintenissenrecht.

Vanuit het Instituut voor Privaatrecht werden onder meer de volgende bijdragen geleverd.

[Margreet Ahsmann](#) – *Oraliteit als nieuw beginsel van burgerlijk procesrecht*

De civiele procedure in eerste aanleg is tegenwoordig beperkt tot één schriftelijke ronde, gevolgd door een mondelinge behandeling (voorheen de comparitie). Het pleidooi als zodanig behoort definitief tot het verleden. De auteur pleit ervoor ook de pleitnota af te schaffen. Wil de oraliteit van de procedure en de bedoeling van de mondelinge behandeling goed tot haar recht kunnen komen, dan is het aan advocaten om door middel van een goedvol betoog te reageren op hetgeen tijdens de procedure aan de orde is gesteld; door een pleitnota toe te staan, komt de ‘equality of arms’ in het geding.

[Ellen van Beukering-Rosmuller](#) – *Burgerlijk (proces)recht en ADR*

Het toegenomen belang van ADR/mediation voor de beslechting van civiele geschillen is ook terug te zien in diverse wetgevingsontwikkelingen op dit terrein. Nieuwe voorstellen van wet beogen de situatie voor (civielrechtelijke) mediations op nationaal niveau, door enkele aanpassingen in het BW en in Rv, grotendeels in overeenstemming te brengen met het juridisch regime zoals dat ingevolge de Europese Mediationrichtlijn (2008) en de Wet implementatie richtlijn nr. 2008/52/EG (2012) geldt voor grensoverschrijdende (burgerlijke en handels) geschillen. Een uitgebreidere wettelijke verankering van mediation ligt echter in het verschiet. In deze bijdrage wordt de wenselijkheid belicht van ‘innovatieve’ voorzieningen, waarmee op eenvoudige wijze een rechterlijke beslissing

op een deelgeschil in mediation of een rechterlijke bekrachtiging van een mediationresultaat kan worden verkregen. Een aantal van de voorzieningen die hieraan kunnen bijdragen maakt onderdeel uit van de Wet 13 juli 2016 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht. Bepleit wordt de opname van andere waardevolle voorzieningen in het onderhavige verband in komende mediationwetgeving. Korte lijnen naar de rechter kunnen bijdragen aan een verder gebruik van mediation en passen bij een efficiënte civiele rechtspleging. In de bijdrage is voorts aandacht voor een nieuw regelgevend initiatief op UNCITRAL-niveau, te weten het project van de Working Group on Arbitration and Conciliation inzake ‘enforcement of settlement agreements in conciliation’. Ook dit project is ‘innovatief’ en een fraai internationaal voorbeeld van hoe via regelgeving wordt getracht het gebruik van ADR/mediation te stimuleren.

[Thijs Beumers](#) en [Alex Geert Castermans](#) – *Armoede in het burgerlijk recht*

De Nederlandse staat heeft zich internationaal gecommitteerd – en is op Europees niveau zelfs verplicht – om armoede te bestrijden. Beumers en Castermans onderzoeken of en, zo ja, hoe het burgerlijk recht een bijdrage aan het realiseren van deze doelstelling kan en zou moeten leveren. De auteurs verdedigen dat armoedebestrijding zeker ook in het burgerlijke recht een rol dient te spelen en bespreken enkele leerstukken waarmee dat eventueel mogelijk zou zijn. Armoede gedefinieerd in termen van toegang tot essentiële goederen en diensten zou pleiten voor het opnemen van een verbod op discriminatie

naar vermogen, zoals in België enkele jaren geleden is gebeurd. Gelet op privaatrechtelijke beginselen is zo'n verbod echter problematisch. Betere papieren maken leerstukken die kunnen bijdragen aan het voorkomen van een armoedeval, waarbij armoede wordt gedefinieerd in termen van inkomen en vermogen. Gedacht kan worden aan een perspectiefwisseling op de zorgplicht van financiële instellingen – waar de vermogenspositie van de klant reeds een bescheiden rol heeft – en een terugkeer naar Meijers' uitgangspunten over de matigingsbevoegdheid van artikel 6:109 BW. De auteurs stellen voor ook andere algemene leerstukken van het burgerlijk recht vanuit het perspectief van armoedebestrijding te bestuderen.

Clementine Breedveld-de Voogd – Wie is de bezitter van de bijtende bouwvier

De Hoge Raad heeft twee arresten gewezen over de kwalitatieve aansprakelijkheid van de medebezitter tegenover een andere medebezitter: het Hangmatarrest en het Imagine-arrest. In beide zaken spreekt de ene echtgenoot de andere echtgenoot aan in zijn kwaliteit van de bezitter van een opstal respectievelijk de bezitter van een dier teneinde de geleden schade vergoed te krijgen van de aansprakelijkheidsverzekering. Voor de uitkomst van de aansprakelijkheidsvraag is van doorslaggevend belang wie in een samenlevingsverband als bezitter of medebezitter van de opstal dan wel het dier kan worden aangemerkt. In deze bijdrage wordt ingegaan op de goederenrechtelijke en relatievermogensrechtelijke aspecten en op de bewijsregels die ten aanzien van deze vraag gelden.

Mariëlle Bruning – Versterking van de procedurele positie van minderjarigen in het jeugdbeschermingsrecht – een brug te ver?

In deze bijdrage staat het recht van minderjarigen om in kinderbeschermingsprocedures te participeren en gehoord te worden, centraal. In Nederland is dit in de wet invulling gegeven met het recht om te worden gehoord en met de mogelijkheid om bij een wezenlijk belangenconflict met de wettelijke vertegenwoordiger(s), doorgaans de ouder(s) met gezag, te kunnen worden bijgestaan door een bijzondere curator. Zelfstandige procesrechten ziet de wetgever niet als noodzakelijk onderdeel van de procedurele positie van minderjarigen. Ingegaan wordt op de rechtspraktijk van het horen van minderjarigen en de mogelijkheid tot ondersteuning van een bijzondere curator in procedures en bepleit wordt dat een grondige herbezinning op de procedurele positie van minderjarigen in jeugdbeschermingszaken nodig is.

Ruben de Graaff – De betekenis van de redelijkheid en billijkheid voor de bescherming van grondrechten

In zijn bijdrage laat Ruben de Graaff zien dat de maatstaven van redelijkheid en billijkheid kunnen worden gebruikt om grondrechtelijke belangen verdergaand te beschermen dan uit het EVRM volgt. Anders dan de literatuur suggereert, biedt de Hoge Raad deze bescherming ook zonder dat hij 'rugdekking' krijgt van het EHRM. De privaatrechtelijke open norm fungeert dus niet alleen als hulpmiddel om grondrechten indirecte werking te verlenen, maar ook als vangnet als het internationale recht geen soelaas biedt.

[Jan-Michiel Hebly](#) – *Over marktconsultatie, belangenconflicten en (gebrek aan) toezicht*

De nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijn voor de klassieke sectoren 2014/24/EU bevat (de codificatie van) een groot aantal nieuwe onderwerpen die voor de dagelijkse praktijk van het aanbesteden van groot belang zijn. In deze bijdrage worden drie van die onderwerpen besproken en nader uitgediept.

[Anne Hendriks](#) – *Het aanvullen van een leemte in de overeenkomst naar Nederlands en Engels recht*

Het aanvullen van een leemte in de overeenkomst naar Nederlands en Engels recht

In deze bijdrage wordt stilgestaan bij de rol van de redelijkheid en billijkheid bij de aanvulling van een

leemte in een overeenkomst naar Nederlands recht en de aanvullende werking van *implied terms* in het Engelse recht, waarbij ook gekeken zal worden naar de verschillen tussen beide rechtsstelsels.

[Jaap Hijma](#) – *De klachtplicht beteugeld*

Een in de prestatie teleurgestelde schuldeiser heeft een ‘klachtplicht’ op de voet van art. 6:89 BW (algemeen verbintenissenrecht) c.q. art. 7:23 BW (non-conformiteit bij koop). Deze regimes dragen het gevaar in zich dat de tekortschietende schuldenaar te snel de dans

ontspringt. Schrijver onderzoekt langs welke wegen de wettelijke klachtplicht (wordt en) kan worden beteugeld.

[Iris Houben](#) – *Kwalificatie van effectenleaseovereenkomsten*

Deze bijdrage gaat over de kwalificatie van onbenoemde overeenkomsten, in het bijzonder de effectenleaseovereenkomst. Betoogd wordt dat bij de kwalificatie van onbenoemde overeenkomsten de wet een dusdanig grote rol speelt, dat de vrijheid van partijen om zelf hun rechtsverhouding vorm te geven in het gedrang komt.

[Pim Huijgen](#) – *Stedelijke erfpacht in transitie*

Met name in de randstad worden bouwgronden voor woningen sedert meer dan een eeuw vaak in erfpacht uitgegeven. In deze bijdrage komen aan de orde de redenen voor gronduitgifte in erfpacht in het verleden. Geconstateerd wordt dat de desbetreffende gemeenten inmiddels de gronden voor woningbouw ofwel nog slechts in eeuwigdurende erfpacht uitgeven met mogelijkheid van eeuwigdurende afkoop van de canon (economische eigendom), ofwel nog slechts in eigendom uitgeven en bestaande erfpacht in eigendom converteren. De auteur bespreekt de oorzaken van deze koerswijziging bij gemeenten.

[Kasper Jansen](#) – *Bewijsregels voor uitleg van overeenkomsten*

In deze bijdrage wordt gepleit voor de aanvaarding van in cassatie toetsbare bewijsregels voor de uitleg van overeenkomsten: regels die voorshands een bepaalde contractsuitleg voorschrijven, behoudens tegenbewijs van een andersluidende partijbedoeling.

[Marte Knigge](#) – *Ongemotiveerd en onaantastbaar? Over de gevolgen van een uitsluiting van het motiveringsvereiste voor de controle op arbitrale vonnissen door de overheidsrechter*

Sinds de invoering op 1 januari 2015 van het nieuwe arbitragerecht volgt uit artikel 1057 lid 5 aanhef en onder c Rv dat partijen kunnen overeenkomen dat in een arbitraal vonnis geen gronden voor de beslissing worden gegeven. In deze bijdrage is onderzocht welke gevolgen een dergelijke uitsluiting van het motiveringsvereiste heeft voor de mogelijkheden tot controle door de overheidsrechter op arbitrale vonnissen. Deze gevolgen blijken er zeker te zijn: aan de ene kant kunnen partijen door contractueel af te zien van een motivering de kans aanzienlijk beperken dat zij betrokken raken in een onsuccesvolle vernietigingsprocedure. Aan de andere kant lopen zij hierdoor het gevaar zich niet met succes op vernietigbaarheid te kunnen beroepen, hoewel er wel een grond voor vernietiging van het vonnis bestaat. Hoewel een volledige uitsluiting van het motiveringsvereiste voor partijen om deze reden vaak wellicht niet aantrekkelijk is, worden in het artikel twee beperktere varianten van deze afspraak geschetst waarvoor dit anders zou kunnen liggen.

Teun van der Linden – *Over een dief die eigenaar geworden is*
Deze bijdrage gaat over de vraag, of de bestolene nog iets kan beginnen tegen de dief, die door verkrijgende verjaring eigenaar van zijn zaak is geworden. Het goederenrecht biedt die ruimte niet, omdat de regels van het goederenrecht het rechtsverkeer beogen te beschermen. Het verbintenissenrecht heeft meer spankracht. Enerzijds heeft een verrijkingsvordering enige kans van slagen, anderzijds kan het beroep op de dief op de bevrijdende verjaring ter zake van de persoonlijke onrechtmatige daadsvordering naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.

Hetty ten Oever en Gitta Veldt – *Openbare orde in de context van art. 3:40 lid 1 BW en regelgeving buiten het BW*

Hoe werken buiten het BW geplaatste bepalingen via het openbare orde-begrip van artikel 3:40 lid 1 BW door in het contractenrecht? In zijn antwoord op een prejudiciële vraag over een verhaalsbeding voor op grond van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav) opgelegde boeten (HR 11 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3568, RvdW 2016/43) maakt de Hoge Raad onderscheid tussen het oordeel over de strijdigheid van de inhoud of strekking van een overeenkomst met de wet en het oordeel over de relevantie van overige omstandigheden van het geval, waaronder of partijen zich van de inbreuk op de regel bewust waren. Betoogd wordt dat het de inzichtelijkheid van uitspraken zou vergroten als rechters in hun oordeel en motivering bij een toets aan art. 3:40 lid 1 BW dit onderscheid steeds duidelijk maken. Dat is in het belang van de rechtseenheid en rechtsontwikkeling bij de uitleg van nationaal recht, maar ook bij de uitleg van Europees recht.

Charlotte Pavillon – *De Europese lijst van verdachte bedingen: oranje, blauw of toch een tint van grijs?*

Deze bijdrage betreft de status van de niet in het BW omgezette lijst van verdachte bedingen in de bijlage bij de Richtlijn oneerlijke bedingen. In recente jaren wordt deze indicatieve lijst onder invloed van Europese rechtspraak en de ambtshalve toetsingsplicht steeds meer als een grijze lijst benaderd. Pavillon pleit dan ook voor het opnemen van met name het boete- en het wijzigingsbeding (onderdeel e resp. j) in art. 6:237 BW.

Eline Verhage en Pauline Ribbers – Toepassing van Europees recht door arbiters en bindend adviseurs in Nederland: Quis custodiet ipsos custodes?

Het Europese recht heeft zich de afgelopen decennia in een sneltreinvaart ontwikkeld, met alle gevolgen van dien voor de nationale rechtsorde. De vraag rijst welke speelruimte arbiters en bindend adviseurs in hun procedures hebben wanneer zij geconfronteerd worden met vragen van Europees recht. Waar de overheidsrechter kan terugvallen op het stellen van prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie om EU-recht ‘correct te kunnen toepassen’, staat een dergelijke mogelijkheid in beginsel niet open voor arbiters en bindend adviseurs. Wie controleert dan de juistheid van hun toepassing; *Quis custodiet ipsos custodes?* Deze bijdrage bekijkt in hoeverre gekomen kan worden tot een ‘correcte toepassing’ van Europees recht door arbiters en bindend adviseurs in Nederland. In het kader hiervan wordt specifiek stilgestaan bij bestaande en alternatieve mogelijkheden tot samenwerking tussen arbiters, bindend adviseurs en de overheidsrechter

Stijn Voskamp – Opschorting en schorsing in het onderwijs: een van tweeën of van tweeën één?

Hoe kan het opschortingsrecht in het onderwijs worden toegepast: kan een verplichting uit een onderwijsovereenkomst worden opgeschort? En hoe verhoudt het privaatrechtelijke middel van opschorting zich tot het publiekrechtelijke middel van schorsing van een leerling? In haar bijdrage worden beide bevoegdheden met elkaar vergeleken. Voskamp komt tot de conclusie dat het middel opschorting zich, met zijn ingebakken afwegingsmaatstaf naar proportionaliteit en inbedding in de redelijkheid en billijkheid, leent voor toepassing in

het onderwijs. Er kan daarbij rekening worden gehouden met het publiekrechtelijke schorsingskader, zo wordt geen afbreuk gedaan aan procedurele waarborgen die hieruit voortvloeien.

Jeroen van der Weide – Waarom de verzamel pandakte-constructie geen ‘floating charge’ is

In de rechtspraktijk wordt betoogd dat de Nederlandse verzamel pandakte-constructie als goederenrechtelijk zekerheidsconcept tendeert naar de Engelse ‘floating charge’. Zie: <http://www.debrauw.com/alert/dutch-supreme-court-accepts-floating-charge/>. In deze bijdrage wordt evenwel beargumenteerd en aangetoond dat zowel de ‘floating charge’ als de verzamel pandakte-constructie weliswaar typen van generieke zekerheid tot stand brengen, maar dat beide zekerheidsconcepten naar ontstaan, inhoud en werking significant van elkaar verschillen.

Iris Wuisman en Morshed Mannan – Mitigating the democratic entropy of worker cooperatives: a holacratic approach

In this essay, in honour of Professor dr. Henk Snijder’s multifarious contributions to the field of dispute resolution, we make the suggestion that implementing innovative management systems, like Holacracy™ may be one mechanism for mitigating the internal, democratic conflicts that arise in a worker cooperative as it matures. To illustrate the archetypical conflicts that arise, we use the example of a fictitious furniture-making worker cooperative and indicate how these conflicts can be overcome through the implementation of Holacracy, which empowers individual worker-members and is in line with cooperative principles.

- W.H. van Boom, C. Breedveld-de Voogd, A.G. Castermans, M. de Deugd-Dijkman, J. Hijma (red.), *Een kwart eeuw – privaatrechtelijke opstellen aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders ter gelegenheid van zijn emeritaat*, Deventer: Wolters Kluwer 2016

FJR-publicatieprijs

Op 24 november 2016 heeft dr. Stephanie Rap uit handen van prof.mr.dr. Isabeth Mijnaerends de FJR-publicatieprijs ontvangen voor haar artikel 'A children's rights perspective on the participation of juvenile defendants in the youth court', verschenen in *The International Journal of Children's Rights*, vol. 24(1), (2016). De winnende publicatie biedt vanuit kinderrechtelijk perspectief en vanuit ontwikkelingspsychologisch

perspectief een analyse van het recht om te participeren voor jeugdige verdachten in het jeugdstrafrisproces. Jeugdige verdachten hebben het recht om gehoord te worden, zoals neergelegd in artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, maar door hun leeftijd en ontwikkeling zijn zij niet voldoende in staat om als vanzelfsprekend effectief te kunnen participeren. In het artikel wordt betoogd dat jeugdige verdachten daarom extra ondersteuning nodig hebben om hun stem te kunnen laten horen. Het recht om gehoord te worden is door de auteur onderzocht in 11 Europese landen, door middel

van observaties van jeugdstrafzittingen en interviews met betrokkenen bij het jeugdstrafrisproces. Op basis van de analyse van het internationale kinderrechtenkader en het onderzoek in de praktijk zijn concrete voorwaarden voor effectieve participatie geformuleerd.

Uitwisseling van staf

In het kader van het uitwisselingsprogramma van de *League of European Research Universities* ontvingen wij verschillende gastonderzoekers. Zo verbleven Thijs Vancoppennolle en Sébastien De Rey (beiden promovendi KU Leuven) enige tijd in Leiden. Omgekeerd verbleef Pieter De Tavernier enige tijd in Leuven voor onderzoek.

Reinout Vriesendorp hoogleraar Insolventierecht

Het College van Bestuur van de Universiteit Leiden heeft **mr. R.D. Vriesendorp** benoemd tot hoogleraar Insolventierecht. Reinout Vriesendorp is advocaat bij DBBW en was verbonden aan de Universiteit van Tilburg. Op 24 juni 2016 heeft prof.mr. Reinout Vriesendorp de leerstoel Insolventierecht aanvaard met het uitspreken van zijn oratie getiteld “[**]it happens: then and now. Over terugblikken en vooruitkijken in het insolventierecht”. Vriesendorp vraagt zich af of het onderzoek naar de faillissementsoorzaak wel altijd nodig is en betwijfelt of de curator altijd de meest geschikte persoon is om zo'n onderzoek te leiden als hij daarmee bijvoorbeeld bestuurders aansprakelijk wil stellen. Volgens Vriesendorp

bestaat het gevaar dat de curator te maken krijgt met het fenomeen van ‘hindsight bias’ en de ‘ladder of inference’: bij zijn onderzoek kan hij geneigd zijn alleen die feiten te gebruiken die zijn stelling ondersteunen, en andere informatie onbewust negeren. Zo belandt de curator gemakkelijk in een vicieuze cirkel van redeneringen die elkaar bevestigen, en concludeert

hij wellicht te snel dat mismanagement de oorzaak is van het faillissement, met aansprakelijkstelling tot gevolg. Deze tunnelvisie miskent echter dat faillissementen ook veroorzaakt worden door ‘overmachtssituaties’ zoals economische tegenwind, terugtrekkende financiers of verlies van belangrijke klanten. In andere woorden: *shit happens*. Vriesendorp komt met suggesties voor verbetering. Zo stelt hij voor om het onderzoek naar de oorzaken van het faillissement te beperken tot gevallen met grote maatschappelijke impact of sterke aanwijzingen van fraude of kennelijk onbehoorlijk bestuur of als de schuldeisers daarop aandringen. Ter vermijding van enigerlei schijn van belangenconflict bepleit Vriesendorp voorts het onderzoek naar mogelijke aansprakelijkheid in verband met de veroorzaking van een faillissement uit te besteden aan een onafhankelijke derde. Ter voorkoming van ‘hindsight bias’ en tunnelvisie moeten ten slotte bij het onderzoek nadrukkelijk alternatieve oorzaken (‘counterfactuals’) worden betrokken.

Voorafgaand aan de oratie vond op 23 juni het seminar ‘Hindsight bias in insolvency law: foresight in retrospect’ plaats.

Promotie Rosmarijn van Kleef: ‘Liability of football clubs for supporters’ misconduct’

Rosmarijn van Kleef promoveerde op 19 mei 2016 op ‘Liability of football clubs for supporters’ misconduct’, dat zij de afgelopen jaren als medewerkster van het Instituut voor Privaatrecht en vervolgens als buitenpromovenda

schreef onder begeleiding van Alex Geert Castermans en Antonio Rigozzi (Universiteit van Neuchâtel). Hoewel de meeste supporters niet méér doen dan de wedstrijd bezoeken, veroorzaakt een deel regelmatig overlast en schade aan openbaar en privaat bezit. De Nederlandse supporters die vorig jaar de eeuwenoude Fontana della Barcaccia in Rome beschadigden, trokken wijd de aandacht. In het debat dat volgde, richtte de media ook de schijnwerpers op de clubs. Hoe ver gaat hun verantwoordelijkheid? Van Kleef onderzoekt in haar proefschrift zowel tuchtrecht als aansprakelijkheid op grond van burgerlijk recht. Zij verdedigt in haar proefschrift het standpunt dat risicoaansprakelijkheid voor supportersgeweld een acceptabele toevoeging aan het huidige juridische kader zou vormen. Gezien de voordelen van risicoaansprakelijkheid – vooral in de vorm van rechtszekerheid – zou het wenselijk zijn als risicoaansprakelijkheid van clubs voor supportersgeweld als civielrechtelijk concept zou worden aanvaard. Voorgesteld wordt dan ook om civiele aansprakelijkheid van voetbalclubs in te richten naar het tuchtrechtelijke model.

Promotie Johannes Scholten: ‘Geschillen in de jaarrekening’

Op 25 februari 2016 verdedigde Johannes Scholten zijn proefschrift ‘Geschillen in de jaarrekening’. Hierin heeft hij onderzocht hoe moet worden omgegaan met risico’s in verband met juridische geschillen en hoe hiermee in de verslagleggingspraktijk wordt omgegaan.

Het is afhankelijk van schattingen of een onzekere verplichting in de jaarrekening moet worden verwerkt (voorziening), wat de omvang daarvan dient te zijn en welke

informatie moet worden gegeven (disclosure). Uit eerdere onderzoeken blijkt dat van ongewenste winststuring sprake kan zijn bij beslissingen om een voorziening te vormen. In IAS 37 zijn daarom specifieke voorschriften opgenomen met betrekking tot juridische geschillen in de jaarrekening.

Om een voorziening te vormen moet sprake zijn van een waarschijnlijke kans (>50%) op uitgaven, waarbij rekening moet worden gehouden met de opinie van de advocaat. Volgens de beroepsregels mag een advocaat in een lawyer’s letter echter geen waardering geven van de proceskansen, maar dient te worden volstaan met een objectieve omschrijving van het geschil. Uit het jaarrekeningenonderzoek is gebleken dat desondanks in 81% van de gevallen wél een specifieke voorziening voor geschillen is gevormd. Bovendien verdient de informatieverstrekking over het verloop van juridische geschillen nog enige verbetering. Toch verdient het in het licht van herzieningsvoorstellen van de IASB aanbeveling de waarschijnlijke kans-eis als praktische maatstaf te handhaven.

Promotie Wouter den Hollander: ‘De relativiteit van wettelijke normen’

Op woensdag 22 juni 2016 verdedigde Wouter den Hollander zijn proefschrift ‘De relativiteit van wettelijke normen’. Den Hollander was van november 2009 tot en met november 2015 als promovendus en docent verbonden aan het Instituut voor Privaatrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Naast het onderzoek voor zijn proefschrift, onder supervisie van prof. mr. A.G. Castermans, verzorgde hij onderwijs in vermogensrechtelijke vakken in de bachelor en master. Ook

begeleidde hij scripties. Op dit moment is Den Hollander werkzaam als advocaat bij Stibbe in Amsterdam.

Het relativiteitsvereiste houdt in dat de geschonden norm moet strekken tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden. Dat staat in artikel 6:163 van het Burgerlijk Wetboek. “Het komt erop neer dat de rechter zich moet afvragen wat het doel is van een wet”, aldus Den Hollander. “Is die wet bedoeld om schadevergoeding mogelijk te maken, als die wet wordt overtreden?”

Dat levert omstreden

uitspraken op, op verschillende terreinen, van het vreemdelingenrecht tot de binnenvaart of de wapenwetgeving. De rechter krijgt de ene keer het verwijt dat hij op de stoel van de wetgever is gaan zitten, de andere keer dat hij de mogelijkheden die hij heeft om de wet uit te leggen, onbenut laat.

Onder juristen is er bovendien discussie of de rechter dit soort relativiteitsvragen zelf wel mag beantwoorden, of dat de wetgever dat moet doen. “Het probleem is dat de wetgever in de tekst van de wet of de parlementaire toelichting vaak geen antwoord geeft op zulke vragen”, zo vervolgt Den Hollander. In zijn proefschrift ontwikkelt hij daarom een model voor de toets aan het relativiteitsvereiste,

voortbouwend op het werk van andere juristen.

Dit model houdt in dat de rechter de vraag of een wet is bedoeld om schadevergoeding mogelijk te maken in twee stappen beantwoordt. Bij de eerste stap gaat het erom of dat überhaupt de bedoeling is of dat alleen handhaving via het strafrecht of het bestuursrecht mogelijk is. “Die stap moet volgens mij aan de wetgever worden overgelaten, omdat die geldt voor alle gevallen waarin op de wet een beroep wordt gedaan. Het is dus een hele verstrekkende stap.” De rechter zal hier moeten zoeken naar aanknopingspunten in de parlementaire toelichting van de wet dat schadevergoeding mogelijk is. Bij de tweede stap gaat het erom of in het specifieke geval schadevergoeding mogelijk moet zijn. “Deze laatste stap kan en moet de rechter zelf zetten. De rechter kan dan een afweging maken of hij vindt dat schadevergoeding ook mogelijk zou moeten zijn in het specifieke geval van de twee partijen, die hun zaak aan hem voorleggen.”

PhD thesis Janet van de Bunt: ‘Disaster Relief Funds’

On Thursday 30 June 2016, [Janet van de Bunt](#) defended her PhD thesis entitled *Het rampenfonds* [Disaster Relief Funds].

Disasters and incidents inevitably occur from time to time, on both a major and a minor scale. Take the fireworks disaster in Enschede, the flight that was downed over the Ukraine, or the monster truck crashing into the crowd in Haaksbergen. In principle, victims of these kinds of disasters may claim compensation for damage from the party at fault through the system of liability law. In the case of disasters, however, liability law has proven insufficient for the task. As a result, the victim is unable to recoup his or her loss at all,

or potentially only after great delay, or only in part. For this reason, the government has regularly seen fit to establish a disaster relief fund.

The research centred on the question of which role these government-funded disaster relief funds should have in the Netherlands in the settlement of damage as a result of disasters, with regard to liability law. To that end, the following four disasters were examined, each of which resulted in the establishment

of a disaster relief fund: the legionellosis outbreak in Bovenkarspel; the fireworks disaster in Enschede; the dike breach in Wilnis; victims of asbestos exposure.

Van de Bunt analysed these disasters from the perspective of liability law; have the problems of liability law, such as insolvency and the long duration of legal proceedings, been addressed? She also examined disaster relief funds by means of the functions of liability law, for instance recognition, prevention and procedural justice. Furthermore she raised the question: does the Dutch government possibly have a duty to establish a disaster relief fund on the basis of the European Convention on Human Rights?

The problem of insolvency is solved when the government establishes a disaster relief fund and streamlining the procedure will affect the duration positively. Other problems, such as proving a causal relationship, will remain the same if the fund applies the same strict conditions as liability law. Disaster relief funds cannot have the same functions as liability law, if compensation to the victim is not paid by the culprit. However they can compensate and

give recognition to the victim. In the event the government is involved in a disaster monitoring, issuing permits or ensuring regulation the European Convention on Human Rights applies. The right to life (Art. 2 ECHR) that entails a positive procedural right to offer a remedy in practice, is breached in the case of a disaster. The long duration of proceedings after a disaster breaches the right to a fair trial within a reasonable time (Art. 6 ECHR).

To escape liability under the European Convention on Human Rights, Van de Bunt proposes to establish a disaster relief fund. This could either take the form of an advance fund combined with measures to resolve the insolvency issues. Alternatively, a general disaster relief fund could be set up to cover standardised compensation in full. The organisation of the fund should be entrusted to a team of experts consisting of delegates from the Ministry of the Interior, the Dutch Safety Board, damage experts, scientists and judges.

PhD thesis Eesa Fredericks: ‘Contractual Capacity in Private International Law’

On 30 June 2016, Eesa Fredericks defended his Ph.D.-thesis ‘Contractual Capacity in Private International Law’ in Leiden. Supervisors were prof. Sierd J. Schaafsma (Leiden) and prof. Jan Neels (Johannesburg).

Contractual Capacity in Private International Law contains a wide comparative study of reference rules in respect of the competence of a natural person to create rights and duties by concluding a contract with another (natural or juristic) person. In many common-law and mixed jurisdictions the legal position in this regard is remarkably unclear; it is nevertheless of significant practical importance. Sixty-five legal systems are investigated, from the civil-law, common-law and the mixed civil/common-law tradition,

as located in Africa, Australasia, Europe, the Far East, the Middle East, North America and South America, together with all relevant regional, supranational and international instruments. The study leads to a detailed recommendation, which is presented in both a narrative and a codified form, in respect of the law that should govern contractual capacity. The proposed rules may be employed in the judicial interpretation, supplementation and development of the norm complex of private international law, particularly in common-law and mixed jurisdictions. They may also be considered for the purposes of future national, regional, supranational and international instruments.

PhD Thesis Xinyi Gong: ‘Cross-Border Insolvency Cooperation’

On Tuesday 27 September 2016, our external PhD candidate [Ms. X. Gong](#) publicly defended her thesis “[A Balanced Way for China’s Inter-Regional Cross-Border Insolvency Cooperation](#)”. In pursuit of solutions to China’s inter-regional cross-border insolvency cooperation, the doctoral dissertation provides 10 original recommendations accompanied with comments, which are entitled “CICIA”. Her thesis supervisor was Prof. dr. B. Wessels.

Hanneke Wegman: ‘Investor Protection’

On 23 February 2016, Hanneke Wegman received the doctoral degree with her thesis ‘[Investor Protection: Towards EU Regulation of Investment Funds?](#)’. The expansion of the fund industry has been one of the most notable trends in the financial markets of recent years. Not only has the demand for funds among EU investors grown, but both the number and types of investment funds also continue to increase. Since investment funds available in the

EU can be established both inside and outside the EU, they may be subject to different investor protection regulations, depending on where the fund is located. Accordingly, different levels of investor protection may exist between investors investing in EU funds and investors investing in non-EU funds, including US funds. This book investigates whether there is a level playing field between EU investors investing in EU funds and EU investors investing in US funds and if not, if there is a legal basis in current EU law for the EU regulator to adopt additional investor protection rules applying to investment funds. The analysis considers the basic characteristics of investment funds, how they function in practice, and how they are regulated relating to investor protection issues. Her supervisor was Rogier Raas.

Georganiseerde congressen en lezingen | *Organised Events*

Coherent Private Law Annual Researchers Meeting

On May 20, the researchers of the Coherent Private Law programme gathered in the Academie building to meet and discuss several aspects of the programme, to report on past performance and to share ideas on future research strands. First, Willem van Boom gave a brief introduction to the upcoming research evaluation exercise. In preparation of the committee visit in October 2016, a report on all research activities in the Coherent Private Law program was compiled. This report offers an opportunity to look back and reflect on the future of our research group. Next, economist [Koen Caminada](#) was kind enough to give us a numerical overview of the highlights of our research programme concerning the period 2009-2015.

[Elsemieke Daalder](#) & [Ruben de Graaff](#) held a talk on their joint publication on preliminary rulings by the judiciary. They gave the audience an overview of good reasons for embarking on the process of joint publications. [Jean Pierre v.d. Rest](#) presented a jointly authored paper on the impact of the wording of consumer information warnings in online marketing. The paper shows that co-authoring by lawyers with business study scholars and psychologists greatly enhances our understanding of what works and what does not in information regulation. [Egbert Koops](#) shared his ideas on a research grant application he is considering; the participants gave invaluable feedback on how to use the available records of the Supreme Court of the Hoge Raad of Holland, Zeeland & West-Friesland (1582-1795).

[Laura van Bochove](#) presented the research plans of the private international law department.

After tea, the participants were hard at work with a special assignment: to phrase a viable research question (within a 144 character limit...) for multiple group members. The results were then presented in plenary. The ensuing discussion on the viability and relevance of the various research questions that were presented was inspiring. The afternoon was concluded with high-spirited discussion over drinks!

Conference “Private law and market regulation – interaction, interference or inconsistency?”

On 2 December 2016, the [Coherent Private Law](#) research group organised an international research conference under the title “*Private law and market regulation – interaction, interference or inconsistency?*”. The central theme of the conference concerned the juxtaposition of private law doctrines and public regulatory goals. [Alexander Hellgardt](#) (Senior research fellow at the Max Planck Institute Munich) and [Michael Faure](#) (Professor of law and economics, Maastricht & Rotterdam) delivered keynote speeches. Hellgardt explored the regulatory toolbox and private law as a tool within that toolbox. Faure explored the role of private law litigation as a counterweight for failing risk regulation. The call for papers for this conference was highly successful. The selected papers each took a particular perspective on the conference subject. [George Zhou](#) (Leeds) presented a paper on justifications for regulatory intervention in contracts and the optimal tool choice. [Peter van Wijck](#)

(Leiden) went on to demonstrate the deterrent effect of combined use of administrative fines and private damages actions in competition law infringements. [Erdem Büyüksagis](#) (Antalya/Fribourg) presented a paper on the effect of compliance with mandatory regulation on products liability. [Dörte Poelzig](#) (Passau) analysed the necessary coordination between private

and public law enforcement in European law. Finally, [Candida Leone](#) (Amsterdam) discussed the tension between

regulatory goals and private law doctrines in the European Directive on unfair contract terms.

The lively discussion that followed with each of the presentations showed that the conference theme was at the heart of the [Coherent Private Law](#) research programme.

Studiemiddag Pleegzorg

De afdeling jeugdrecht heeft op 26 mei 2016 een studiemiddag georganiseerd over pleegzorg. [Marielle Bruning](#) was middagvoorzitter en [Kartica van der Zon](#) besprak de rechten van pleegkinderen die voortvloeien uit internationale mensen- en kinderrechten. Tijdens de studiemiddag kwamen niet alleen goede aspecten, maar ook verbeterpunten voor de pleegzorg aan bod. Zowel vanuit juridisch als vanuit pedagogisch perspectief werd kritisch gekeken naar de vele overplaatsingen van Nederlandse kinderen in de pleegzorg. Ook het gebrek aan nazorg voor pleegkinderen die 18 jaar worden, vormde een punt van zorg. Vanwege de grote animo werd de studiemiddag in sept. 2016 herhaald.

Hindsight bias in insolvency law: foresight in retrospect

The inaugural address of Reinout Vriesendorp as Professor of Insolvency Law at Leiden University: “[**]it happens; then

and now” was the setting for a mini-seminar in Leiden about the underestimated effects of *hindsight bias* in insolvency cases. After a general introduction, a number of speakers from abroad spoke about specifics in their respective jurisdictions to an audience of about 25 practitioners and academics.

Introducing the subject, Ruud Hermans (De Brauw Blackstone Westbroek, Amsterdam) indicated how hindsight bias affects the proper judgement of people, as demonstrated in numerous social science experiments. David Burdette (Nottingham Trent University), Daniel Weiss (Hengeler Mueller), Joeri Vananroye (KU Leuven/Quinz) and Giorgio Corno (Studio Corno Avvocati) addressed the topic from their respective jurisdictional backgrounds (David also replaced Sarah Paterson (London School of Economics/Slaughter & May)). In their presentations and subsequent discussions, they indicated the various legal instruments prone to invoking the risk of hindsight bias by courts in matters concerning directors’ liability, directors’ disqualification and impeachable

transactions (fraudulent conveyances, preference law). They provided various examples and approaches about mitigating the risks of hindsight bias. Also, certain defences against actions by trustees (and subsequent judgments by courts) to hold directors etc. liable for the negative outcome of the insolvency that – with hindsight – could have been foreseen, were debated.

Studiemiddag Frans verbintenissenrecht

Op vrijdag 14 oktober 2016 vond in Leiden een studiemiddag plaats rondom het nieuwe Franse verbintenissenrecht. De studiemiddag werd gehouden ter gelegenheid van het afscheid van **Charlotte Pavillon** als medewerkster van de afdeling Burgerlijk recht. Het programma was een goed bewaard geheim voor Charlotte. Het nieuwe Franse verbintenissenrecht leeft bijzonder bij de afdeling Burgerlijk recht sinds de banden met Paris II vanaf 2014 zijn aangehaald en uitgediept. Promovendi uit Nederland en Frankrijk zijn inmiddels verenigd in de onderzoeksgroep Grotius-Pothier. Zij bogen zich al over de herziening van het Franse contractenrecht en adviseerden

over het *Avant-projet de réforme du droit de la responsabilité civile* - de herziening van het Frans aansprakelijkheidsrecht. Ook was er een masterclass in Parijs (2014) en namen de Franse collega's deel aan het ILS-congres (2015).

Tijdens de studiemiddag gingen verschillende sprekers in op de voorgenomen herzieningen. [Alex Geert Castermans](#) introduceerde het thema. [Gitta Veldt](#) en [Ruben de Graaff](#) vertelden over de activiteiten van de onderzoeksgroep en richtten zich vervolgens op de regels omtrent causaliteit en samenloop van wanprestatie en onrechtmatige daad. [Teun van der Linden](#) sprak over Ongerechtvaardigdheid, subsidiariteit, redelijkheid en [Willem van Boom](#) over Cession, novation, delegation (cessie & schuldoverneming, schuldvernieuwing en delegatie). Diana Dankers besloot met Voorzien in onvoorzien. De imprévision en de wijzigingsbevoegdheid van de rechter.

Charlotte Pavillon, goed thuis in het Franse burgerlijk recht, kreeg de studiemiddag aangeboden als dank voor haar inzet als medewerkster aan onze faculteit. Charlotte verruilt de Universiteit Leiden voor de Universiteit Groningen, waar zij de positie van universitair hoofddocent Privaatrecht heeft aanvaard. Zij promoveerde op het onderwerp Open normen in het Europees consumentenrecht.

Conferentie Hoge Raad

Op 11 november 2016 vond de conferentie 'Stratificatie van rechtsvorming door de nationale en buitenlandse gerechten' plaats in de grote zittingszaal van de Hoge Raad. De middag stond onder leiding van dagvoorzitter [prof. mr. A.G. Castermans](#), de organisatie was in handen van de Universiteit Leiden, in samenwerking met de Hoge Raad der Nederlanden en de cassatieverenigingen. Het thema was: hoe geeft de meerlagige rechtsorde de rechtsvormende

taakuitoefening van de rechter steeds meer richting, en hoe kan de advocatuur in civiele, fiscale en strafzaken de nationale gerechten beïnvloeden om in zijn rechtspraak recht te vormen? Onder de sprekers bevonden zich de president van de Hoge Raad der Nederlanden, prof. dr. M.W.C. Feteris en procureur-generaal mr. J. Silvis.

Emeritaat Henk Snijders

In 2016 ging hoogleraar burgerlijk (proces)recht [Henk Snijders](#) met emeritaat. Bijna 25 jaar was Henk Snijders hoogleraar burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht aan de Leidse rechtenfaculteit. Op 17 juni 2016 werd een symposium 'De civiele annotatie' georganiseerd ter gelegenheid van de verschijning van de 300ste annotatie in de *Nederlandse Jurisprudentie* van Henk Snijders. Er werd door verschillende sprekers uitgebreid stilgestaan bij de betekenis van de civielrechtelijke annotatie vanuit een viertal invalshoeken. Zo stond vicepresident van de Hoge Raad mr. F.B. Bakels (civiele kamer) stil bij de betekenis van annotaties voor het werk van de Hoge Raad. Mr. J.M.J. Chorus, oud-vicepresident van het Gerechtshof Amsterdam

stond stil bij de betekenis voor de feitenrechter. De betekenis voor de advocatuur werd belicht door mr. B.T.M. van der Wiel (Houthoff Buruma); de wetenschappelijke betekenis werd door NJ-annotator prof. mr. H.B. Krans (per augustus 2016 hoogleraar burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht aan de Universiteit Leiden) belicht.

Op 28 oktober 2016 werd Henk Snijders nogmaals in het zonnetje gezet, ditmaal bij het symposium 'Wisseling van de wacht' waar hem ter gelegenheid van zijn emeritaat de afscheidsbundel 'Een kwart eeuw' werd aangeboden. Tijdens het symposium stonden verschillende naaste collega's en promovendi stil bij onderwerpen die Henk Snijders na aan het hart liggen. Het liber amicorum 'Een kwart eeuw', dat vervolgens aan Snijders werd aangeboden, bevat meer dan dertig bijdragen, waaronder verschillende van medewerkers van het Instituut voor Privaatrecht.

Core Concepts in the Dutch Civil Code

The 30th edition of the *BW-Krant Jaarboek* (the Yearbook of Private Law) has been published in print. This edition of the Leiden Yearbook of Private Law analyses several core concepts within the Dutch Civil Code and makes it clear how these concepts have been influenced by transnational instruments, such as EU directives, the case law of the European Court of Human Rights and international treaties. The Yearbook covers three large areas of the Dutch Civil Code – contract, tort and institution. Fault, failure in performance, company, prescription, reasonableness and fairness. Whereas the Dutch Civil Code has been amended many times since its entry into force in 1992, these concepts

form a permanent core.

However, these concepts today are not what they were in 1992. Although the core concepts themselves are a constant factor within the Civil Code, the meaning of these concepts is not fixed. The core concepts in the Dutch Civil Code are continuously in motion.

- C.G. Breedveld-de Voogd, A.G. Castermans, M.W. Knigge, T. van der Linden & H.A. ten Oever (eds.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion* (BW-krant jaarboek 30^e editie), Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Vrijstelling van school en de rechten van het kind

Ieder kind heeft het recht op onderwijs. Op grond van artikel 5 sub b van de Leerplichtwet kunnen ouders echter een vrijstelling krijgen van de plicht om ervoor te zorgen dat hun leerplichtige kind wordt ingeschreven bij een school. [Ton Liefwaard](#), [Jaap Doek](#) en [Denise Verkroost](#) analyseren in hun artikel “Vrijstelling van school en de rechten van het kind; Vrijstelling op grond van artikel 5 sub b Leerplichtwet bezien vanuit kinderrechtenperspectief” de gronden voor, de procedure tot en de gevolgen van een beroep op deze vrijstelling. In het artikel wordt de vrijstelling benaderd vanuit een kinderrechtenperspectief, waarbij het recht van het kind op onderwijs een centrale positie inneemt.

- T. Liefwaard, J.E. Doek & D.S. Verkroost, ‘Vrijstelling van school en de rechten van het kind. Vrijstelling op grond van artikel 5 sub b Leerplichtwet bezien vanuit kinderrechtenperspectief’, *NJB* 2016/6, p. 380-386.

Het tuchtrecht voor bankiers

In haar bijdrage ‘Het tuchtrecht voor bankiers’ gaat Valentina Caria op zoektocht naar de maatschappelijke positie van het bankwezen gezien het tuchtrecht voor bankiers. Na een overzicht van het tuchtrecht, waarin onder meer wordt stilgestaan bij de tuchtrechtelijke procedure, de tuchtrechtelijke norm en de vraag om wat voor soort tuchtrecht het gaat, komen de inhoud en betekenis van het tuchtrecht aan de orde. Dit tuchtrecht is een fundamentele en verstrekkende uitbreiding van de mogelijkheden om

individuele bankiers aan te spreken op hun gedrag. De invoering van het tuchtrecht voor bankiers neemt een belangrijke plaats in binnen de discussie over de rol van het bankwezen in de maatschappij, zo stelt Caria.

- V.Y.E. Caria, 'Het tuchtrecht voor bankiers. Een zoektocht naar de maatschappelijke positie van het bankwezen', *Ars Aequi* 2016 07/08, p. 535-544.

The legality requirement of the ADR Directive

The ADR Directive purports to attain a high level of consumer protection by making available alternative ways of resolving disputes between consumers and businesses which are fast, simple and affordable while meeting a long list of quality requirements. One of those requirements entails that ADR solutions that are binding on the consumer do not depart from mandatory law to his detriment. The paper analyses whether this legality requirement laid down in Article 11 can be expected to effectively achieve the consumer protection goal in view of the enforcement mechanisms envisaged by the Directive.

Knigge and Pavillon argue that it is doubtful whether Article 11 will help achieve a high level of consumer protection as it is designed to do. This is not to say that the legality requirement has no potential: a Dutch case study shows that mandatory law was applicable in the large majority of the investigated decisions imposing a solution on the consumer and in these decisions the legality requirement was not always met. However, to ascertain that Article 11 is more than a paper tiger, the provision needs to be enforced. Neither the ADR Directive nor the transposition legislation in the investigated Member States (Netherlands, UK, Ireland and Spain) seems to have put much thought

into the effective enforcement of the legality requirement. The authors therefore conclude with suggestions for improvement.

- M.W. Knigge & C.M.D.S. Pavillon, 'The legality requirement of the ADR Directive: just another paper tiger?', *Journal of European Consumer and Market Law* (5), afl. 4, p. 155-163

The European Union and National Civil Procedure

Europe is in a period of increasing Europeanisation of civil procedure. Procedural elements of EU law are based on decentralised enforcement, leaving enforcement and procedural issues to the Member States. Consequently, there is vast amount of EU case law that is relevant for national procedural law. The supremacy of EU law and, inter alia, the requirements of effectiveness and equivalence may be relevant for several topics of national civil procedural law, for example ex officio application of EU law, enforcement, insolvency proceedings, evidence, etc. Both EU legislation and doctrinal changes in EU case law touch upon various topics of the procedural law of the Member States.

This book, co-edited by Bart Krans discusses the impact of

EU law on selected national legal systems. The authors analyse how the civil procedure system of their country has reacted to increasing Europeanisation and influence of EU law. They identify significant changes and disseminate the reasons for particular developments and the further implications of

EU law on the civil procedure. In a concluding chapter, a more comprehensive comparison between the countries represented in the book is made. Which doctrines, which pieces of legislation or features in legislation pose problems for national civil procedure? Are some legal systems or topics more prone to integrate European rules, and are others more resistant to changes? This book displays the Europeanisation of national civil procedure law and helps to understand this development from the perspective of Member States.

- A. Nylund & H.B. Krans (eds.), *The European Union and National Civil Procedure*, Cambridge: Intersentia (Ius Commune Europaeum vol 150) 2016.

De maatmens-benadeelde in het aansprakelijkheidsrecht

Begin april verscheen bij Kluwer het preadvies dat Beumers en Van Boom schreven voor de Vereniging voor Aansprakelijkheids- en Schadevergoedingsrecht (VASR). In hun preadvies staat de maatmens-benadeelde centraal. Het aansprakelijkheidsrecht neemt hoofdzakelijk de

aangesproken partij 'de maat' en stelt zich de vraag of haar gedrag in overeenstemming is met het gedrag dat de maatmens zou hebben vertoond. Maar niet alleen de aangesproken partij wordt de maat genomen: ook voor (potentiële) benadeelden bestaan maatmens-vergelijkingen. Aan de hand van twee concrete voorbeelden

– de gemiddelde consument uit de richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken en het slachtoffer dat arbeidsongeschikt raakt – gaan Beumers en Van Boom in op belangrijke algemene vragen over de maatmens-benadeelde. Wie is hij? Waarom wordt hij gehanteerd? Welke doelen dient hij en wat is zijn functie? Zo komen zij tot een eerste taxonomie van de maatmens-benadeelde in het aansprakelijkheidsrecht.

- M.T. Beumers & W.H. van Boom, *De maatmens-benadeelde in het aansprakelijkheidsrecht*. In: M.T. Beumers, W.H. van Boom, M.A. Loth, *Aansprakelijkheidsrecht en maatmens* (preadvies VASR), Deventer: Kluwer 2016, p. 1-32.

De betekenis van de redelijkheid en billijkheid voor de bescherming van grondrechten

Gaat het over de bescherming van grondrechten in privaatrechtelijke rechtsverhoudingen, dan staan de maatstaven van redelijkheid en billijkheid vooral bekend als instrument om grondrechten indirecte werking te verlenen. In deze bijdrage laat De Graaff zien dat de maatstaven van redelijkheid en billijkheid óók kunnen worden ingezet om grondrechtelijke belangen verdergaand te beschermen dan uit het EVRM volgt. De auteur laat zien welke ruimte het EVRM aan het nationale recht laat, om vervolgens de rechtspraak van de Hoge Raad over grondrechten en de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid te analyseren. De jurisprudentie laat zien dat de Hoge Raad de redelijkheid en billijkheid ook gebruikt om grondrechten te beschermen als hij geen beroep kan doen op duidelijke rechtspraak van het en dat dit van grote en toegevoegde waarde is voor de bescherming van grondrechten.

- R. de Graaff, 'De betekenis van de redelijkheid en billijkheid voor de bescherming van grondrechten', *Rechtsgeleerd Magazijn Themis* 2016/177(4), p. 202-213.

Het belonen van commissarissen in aandelen

In een tijdsgewricht waarin de aan bestuurders van Nederlandse beursvennootschappen toegekende beloningen steeds breed worden uitgemeten in de landelijke media en publieke ophef tot gevolg hebben, is het evident dat de beloningsstructuur van deze vennootschappen als onderwerp terug zou komen in het consultatievoorstel tot herziening van de Nederlandse Corporate Governance Code. Een belangrijke noviteit in dit voorstel is het belonen van commissarissen in aandelen. De vraag rijst of met het belonen van commissarissen in de vorm van een variabele beloning de onafhankelijkheid van deze commissarissen in het geding komt. In zijn bijdrage, welke gepubliceerd is in *Onderneming & Financiering*, gaat Dijkhuizen in op deze vraag en stelt hij enige aanpassingen voor om zodoende te waarborgen dat een commissaris bij de besluitvorming rond langdurige, kapitaalintensieve investeringstrajecten gericht blijft op de waardecreatie op lange termijn van de voorgestelde investeringen, ongeacht de eventuele effecten van het te nemen besluit op de koerswaarde op kortere termijn.

- T.C.A. Dijkhuizen, 'Het belonen van commissarissen in aandelen: alignment versus onafhankelijkheid?', *Onderneming en Financiering* 2016 (24) 3, p. 24-35.

Turnaround management

Insolventierechtjuristen en bedrijfskundigen ontmoeten elkaar als een onderneming in financiële moeilijkheden belandt. De juristen onderzoeken de

juridische mogelijkheden zoals surseance, faillissement of pre-pack. De bedrijfskundigen onderzoeken de continuïteitsmogelijkheden van de onderneming. De bedrijfskundige vraag is of waardeverlies voor belanghebbenden kan worden beperkt door een koerswijziging van de onderneming. Het traditionele faillissementsrecht is vooral gericht op crediteurenbescherming. De discussie rondom de pre-pack legt de nadruk op de voortzetting van de onderneming. In het boek *Turnaround Management* bespreken medewerkers van de afdeling Bedrijfswetenschappen een aspect van turnaround vanuit hun bedrijfskundige expertise. Het doel van het boek is dat insolventierechtjuristen en bedrijfskundigen elkaar beter gaan verstaan en begrijpen wanneer zij elkaar ontmoeten bij een onderneming in zwaar weer. Daardoor kan onnodig waardeverlies en maatschappelijk welvaartsverlies worden voorkomen.

- J.A.A. Adriaanse, D.H. van Offeren & J.I. van der Rest (redactie), *Turnaround Management*, een Bedrijfswetenschappelijke benadering van het Insolventierecht (Recht en Praktijk nr. InsR7), Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Immuun voor de Unie? (Semi-)immunititeit van nationale financiële toezichthouders onder nieuw recht

Europese lidstaten beschouwen de aansprakelijkheid van hun financiële toezichthouders over het algemeen als nationale aangelegenheid. De toenemende Europeanisering van het financieel toezichtrecht trekt de juistheid van die opvatting echter in twijfel. In haar artikel laat Joke Tegelaar zien dat het Europeesrechtelijke beginsel van lidstaataansprakelijkheid kan dienen als grondslag

voor financiële toezichthoudersaansprakelijkheid. Geconcludeerd wordt dat de Duitse en de Nederlandse aansprakelijkheidsbeperking van financiële toezichthouders met dit beginsel in strijd zijn. Het artikel is gepubliceerd in het oktobernummer van *Ars Aequi*.

- J.T. Tegelaar, 'Immuun voor de Unie? (Semi-) immuniteit voor nationale financiële toezichthouders onder nieuw recht', *Ars Aequi* 2016/10, p. 705-715.

Ready to Adopt the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency?

The UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency, 1997 was adopted with the objective of modernizing international insolvency regimes and enhancing cross-border cooperation. It has been adopted in 43 jurisdictions but by none of the BRIC states or the 'Next-11' emerging economies of Bangladesh and Pakistan. While it has entered into policy-level discussions in China, India and Russia, there is still scepticism about its adoption. This article questions whether the Model Law will improve the ability of Bangladesh, India and Pakistan to manage cross-border insolvencies, in light of their legal landscape and the existing alternatives available to the Model Law.

- Morshed Mannan, 'Are Bangladesh, India and Pakistan Ready to Adopt the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency?', *International Insolvency Review* 25/3, p. 195-224.

Roman price regulation

Egbert Koops contributed to the recently published Oxford Handbook of Roman Law and Society. The Handbook surveys the landscape of contemporary research and chart principal directions of future inquiry into Roman Law and

Society. In his contribution, Koops surveys Roman price setting and other attempts to control the economy. Prices in the Roman economy were generally set by the operation of free market forces. Occasional government interventions in the form of price ceilings occurred in times of crisis, to stabilize volatile or politically important markets, or to signal moral policies. The mechanism of price formation was generally understood, but price shocks were expected to be curbed. In a similar vein, the valuation techniques developed by the Roman jurists were based on 'true' prices rather than pure market prices. Even so, party autonomy in price setting was the norm. The grain market was guided to some extent for obvious political reasons, but even here there was room for private initiative. The freedom to contract was stressed as late as Diocletian, but, not much later, rampant inflation forced him to issue his edict on maximum prices, which remains an exceptional regulation in many ways.

- E. Koops, Price Setting and Other Attempts to Control the Economy, in: P.J. du Plessis, C. Ando and K. Tuori (eds.), *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, Oxford: Oxford University Press, p. 609-620.

Modelling as a Tool for Cross-border Analysis of the Position of Insolvency Office Holders

Wuisman, Adriaanse and Santen wrote an article on the cross-border analysis of the position of Insolvency Office Holders. The framework and model they present were developed in the course of an assignment to design Principles and Best Practices for Insolvency Office Holders for INSOL Europe. The framework was developed by induction from a variety of sources of rules and regulations regarding Insolvency Office Holders, while the model subsequently was derived by deduction from

the framework. The authors argue that commencing international legal comparison with abstract reasoning and modelling may lessen the effect of researcher's academic or professional blind spots and cultural bias and has the potential to enhance the value of cross-border analysis in terms of coherence, consistency and completeness.

- I. Wuisman, J.A.A. Adriaanse & B.P.A. Santen, 'Modelling as a Tool for Cross-border Analysis of the Position of Insolvency Office Holders', *International Insolvency Review* 2016/25, p. 167-178.

Hoofdelijke verbintenissen

Onlangs verscheen het boek 'Hoofdelijke verbintenissen' van Willem van Boom. Het boek is een bewerking van de dissertatie (1999) van de auteur. Het boek is algemeen van opzet, en dat is met opzet, vertelt Van Boom. "Juist die algemene blik geeft meerwaarde. Wat me bij bewerking opviel, is dat de kennis van het algemene vermogensrecht onder sommige vakspecialisten in bijvoorbeeld het vervoerrecht en ondernemingsrecht, te wensen overlaat. Ik ben geregeld publicaties tegengekomen van specialisten die ófwel tot oplossingen komen die reeds uit het algemene vermogensrecht volgden ófwel tot oplossingen die haaks staan op dat algemeen deel." Van Boom hoopt dus dat het boek bijdraagt aan betere kennis van de fundamenten van het vermogensrecht.

- W.H. van Boom, *Hoofdelijke verbintenissen* (Boom Masterreeks), Den Haag: Boom Juridisch Uitgevers 2016.

- [M.J.A.M. Ahsmann](#), De juridische opleiding en de T-shaped lawyer: hoe leiden universiteiten goede juristen op?, in: *De kwaliteit binnen het notariaat* (Ars Notariatus 163), Deventer: Kluwer 2016, p. 7-25.
- [M.J.A.M. Ahsmann](#), Oraliteit als nieuw beginsel van burgerlijk procesrecht: de pleitnota kan dus pleite, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 1-22.
- [E.J.M. van Beukering-Rosmuller](#), Burgerlijk (proces) recht en ADR, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 31-40.
- [M.T. Beumers](#), 'Schadevergoeding voor genotsderving en teleurstelling. En wat het Engelse recht ons daarover kan leren', *NTBR* 2016/ 6, p. 169-178.
- [M.T. Beumers](#) & [W.H. van Boom](#), De maatmensbenadeelde in het aansprakelijkheidsrecht. In: M.T. Beumers, W.H. van Boom, M.A. Loth, *Aansprakelijkheidsrecht en maatmens (preadvies VASR)*, Deventer: Kluwer 2016, 1-32.
- [M.T. Beumers](#), [C.G. Breedveld-de Voogd](#), [A.G. Castermans](#), [E.J.M. Cornelissen](#), [R. de Graaff](#), [M. Haentjens](#), [J.J.H. Hermeling](#), [T. van der Linden](#), [G.M. Veldt](#), [S. Voskamp](#), [J.A. van der Weide](#), Understanding private law. On the work of Hans Nieuwenhuis, 1944-2015, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 1-14.
- [M.T. Beumers](#) & [A.G. Castermans](#), Armoede in het burgerlijk recht, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 41-60.
- [G.G.B. Boelens](#), 'Het (aanvullend) legaat aan de langstlevende echtgenoot en de wettelijke verdeling', *Tijdschrift Erfrecht* 2016/1, p. 3-9.
- [G.G.B. Boelens](#), 'Proefschrift. Drie stellingen', *WPNR* 2016/147, p. 339-342.
- [G.G.B. Boelens](#), 'Artikel 10 SW 1956 en het testament van een ander', *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2016(7/8).
- [W.H. van Boom](#), Van trappende paarden, overwaardearrangementen en regresvorderingen, in: T. Hartlief, M.G. Faure (red.), *De Spierbundel – de agenda van het aansprakelijkheidsrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 161-173.
- [W.H. van Boom](#), 'Kartelschade, hoofdelijke aansprakelijkheid en wetsvoorstel 34 490', *WPNR* 2016/7127, p. 949-952.
- [W.H. van Boom](#), Unfair Commercial Practices, in: C. Twigg-Flesner (red.), *Research Handbook on EU Consumer and Contract Law*, Cheltenham: Edward Elgar 2016, p. 388-405.
- [W.H. van Boom](#), *Hoofdelijke verbintenissen*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2016.

- [W.H. van Boom](#), ‘Experimenteren met informeren’, *Justitiële verkenningen* 2016/6, p. 95-110.
- [W.H. van Boom](#), [C. Breedveld-de Voogd](#), [A.G. Castermans](#), [M. de Deugd-Dijkman](#), [J. Hijma](#) (red.), Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders, Deventer: Wolters Kluwer 2016.
- [W.H. van Boom](#), [P. Desmet](#) & [M. van Dam](#), ‘If It’s Easy to Read, It’s Easy to Claim’ – The Effect of the Readability of Insurance Contracts on Consumer Expectations and Conflict Behaviour’, *Journal of Consumer Policy* 2016/39, afl. 2, p. 187-197.
- [C. Breedveld-de Voogd](#), Wie is de bezitter van de bijtende bouwvier?, in: [W.H. van Boom](#) et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 61-74.
- [M.R. Bruning](#), Versterking van de procedurele positie van minderjarigen in het jeugdbeschermingsrecht – een brug te ver?, in: [W.H. van Boom](#) et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 75-90.
- [M.R. Bruning](#), [T. Liefwaard](#), [M.M.C. Limbeek](#) & [B.T.M. Bahlmann](#), *Verplichte (na)zorg voor kwetsbare jongvolwassenen? Onderzoek naar de juridische mogelijkheden voor (verplichte) hulp aan kwetsbare jongvolwassenen na kindbescherming*, Nijmegen: Wolf legal publishers 2016.
- [M.R. Bruning](#), [S.E. Rap](#) & [D.S. Verkroost](#), ‘Kansen en momenten voor participatie in het jeugdhulptraject. Eerste deel van een onderzoek naar de participatie van kinderen in de jeugdhulpverlening’, rapport 2016.
- [V.Y.E. Caria](#), ‘Het tuchtrecht voor bankiers. Een zoektocht naar de maatschappelijke positie van het bankwezen’, *Ars Aequi* 2016 07/08: 535-544.
- [J. Cartwright](#), Redelijkheid en billijkheid: a view from English law, in: [C.G. Breedveld-de Voogd](#) e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 39-60.
- [J. Cartwright](#), *Contract Law: An Introduction to the English Law of Contract for the Civil Lawyer*, Oxford: Hart Publishing 2016.
- [J. Cartwright](#), *Misrepresentation, Mistake and Non-Disclosure*, London: Sweet & Maxwell 2016.
- [J. Cartwright](#), [J. Beatson](#) & [A. Burrows](#), *Anson’s Law of Contract*, Oxford: Oxford University Press 2016.
- [A.G. Castermans](#), ‘Het klimaatgevaar en het gouden kelderluik’, *Ars Aequi* 2016/1, p. 34-40.
- [A.G. Castermans](#) & [M.Y.H.G. Erkens](#), ‘Uit de ban van Baijings: schadevergoeding en de Wet werk en zekerheid’, *NTBR* 2016/49, p. 334-339.
- [A.G. Castermans](#), [T.C.A. Dijkhuizen](#), [C. de Groot](#) & [I.S. Wuisman](#), Reactie op: “De Nederlandse Corporate Governance Code. Voorstel voor herziening. Een uitnodiging voor commentaar”, april 2016.
- [A.G. Castermans](#) & [S. Goldstein](#), De Urgenda-zaak na het Klimaatakkoord, in: [S. Goldstein](#) e.a. (red.), *Recht en duurzame ontwikkeling*, Apeldoorn-Antwerpen: Maklu 2016, p. 113-126.
- [E.S. Daalder](#) & [R. de Graaff](#), Rome, Luxemburg, Den Haag: de prejudiciële procedure als rechtsvormend instrument, in [R. de Graaff](#) e.a. (red.), *Rechtsvorming door de Hoge Raad*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2016, p. 123-138.

- [T.C.A. Dijkhuizen](#), Het agenderingsrecht: toetssteen voor de positie van aandeelhouders in Nederlandse beursvennootschappen?, in: M. Holtzer e.a. (red.), *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2015-2016*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 177-198.
- [T.C.A. Dijkhuizen](#), 'Rondom het nieuws. Van financiële sector naar beursonderneming: op weg naar een bonus cap voor iedereen?', *Tijdschrift voor Financieel Recht* 2016/11, p. 466-470.
- [T.C.A. Dijkhuizen](#), 'Het belonen van commissarissen in aandelen: alignment versus onafhankelijkheid?', *Onderneming en Financiering* 2016 (24) 3, p. 24-35.
- [T.C.A. Dijkhuizen](#) & [J. Nijland](#), Shareholders' right to put items on the agenda of the general meeting: colliding perspectives on a core right of shareholders, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 211-224.
- B.C. van Es, O.J.A.J.H. Houben, [M.P. Lycklama à Nijeholt](#), 'Social impact bonds: an innovative way to combat youth unemployment', *Journal of Positive Management* 2016/1, p. 45-56.
- [H.T. le Fever](#), H.T. Fulgencio & R.P. Orij, 'Mapping and conceptualizing the measurement of organizational social value using systems thinking', *European Public & Social Innovation Review* 2016/ 1, p. 21-39.
- [A.S. Florescu](#) & [M.R. Bruning](#), Discharge of parental authority: considerations regarding the compatibility of the new provision of the Dutch Civil Code with the European Convention on Human Rights, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 109-139.
- [E.A. Fredericks](#), *Contractual capacity in private international law* (PhD thesis 2016), Meijers-reeks nr. MI 264.
- X. Gong, *A balanced way for China's inter-regional cross-border insolvency cooperation* (thesis).
- [T. J. de Graaf](#), 'Nederland ICT-voorwaarden: agile, SaaS, garanties en exoneraties kritisch bekeken en vergeleken', *Computerrecht* 2016, p. 2-6.
- [R. de Graaff](#), Prescription. A private-law concept at the forefront of fundamental rights protection, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 141-165.
- [R. de Graaff](#), 'De betekenis van de redelijkheid en billijkheid voor de bescherming van grondrechten', *Rechtsgeleerd Magazijn Themis* 2016/177(4), p. 202-213.
- [R. de Graaff](#), De betekenis van de redelijkheid en billijkheid voor de bescherming van grondrechten, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 101-124.
- [C. de Groot](#), Some observations on the nature of the company, especially against the backdrop of the duty of directors to be guided by its best interests, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 187-210.
- [C. de Groot](#), 'Wanbeleid bij Meavita?', *MvO* 2016/1&2, p. 31-38.

- **C. de Groot**, Het Huis voor klokkenluiders: klokkenluidersregelingen en het OESO-rapport “Committing to Effective Whistleblower Protection”, in: A. van Halem (ed.), *Klokkenluiders en medezeggenschap*, Alphen aan den Rijn: Vakmedianet 2016, p. 37-44.
- **C. de Groot**, Enkele “lessen” uit Meavita: een paar dingen die bestuurders en toezichthouders van een (zorg)concern wel en niet moeten doen, in: M. Lückerath-Rovers, B. Bier, H. van Ees en M. Kaptein (eds.), *Jaarboek Corporate Governance 2016-2017*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 171-183.
- **M. Haentjens**, Financial Institutions, in: G. Moss, I.F. Fletcher, S. Isaacs, *Moss, Fletcher and Isaacs on the EU Regulation on Insolvency Proceedings*, Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 213-274.
- **M. Haentjens, C. Pavillon & M. Tjepkema**, Les fondements de la responsabilité de la puissance publique en droit Néerlandais, in : A. Antoine en T. Olsen (red.), *La responsabilité de la puissance publique en droit comparé* (Droit comparé et européen, nr. 25), Société de Législation Comparée 2016, p. 101-116.
- **M. Haentjens & D.J. Verheij**, ‘Finding Nemo: Locating Financial Losses after Kolassa/Barclays Bank and Profit’, *Journal of International Banking Law and Regulations* 2016/6, p. 346-358.
- **M. Haentjens & D.J. Verheij**, ‘Terug naar de basis: het Hof van Justitie opnieuw over rechtsmacht en vermogensschade. Universal Music International Holding BV/Michael Tétreault Schilling, Irwin Schwartz, Josef Brož’, *Bedrijfsjuridische berichten* 2016/85, p. 292-298.
- **M. Haentjens & B. Wessels**, ‘Three Paradigm Shifts in Recent Bank Insolvency Law’, *Journal of International Banking Law and Regulations* 2016/7, p. 398-400.
- **J.M. Hebly**, Over marktconsultatie, belangenconflicten en (gebrek aan) toezicht, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 141-154.
- **J.M. Hebly & J.W.A. Meesters**, ‘Een race tegen de klok: over de consequenties van niet-tijdige omzetting van de nieuwe aanbestedingsrichtlijnen’, *Tijdschrift Aanbestedingsrecht* 2016/2, p. 106-113.
- **A.M.M. Hendriks**, Het aanvullen van een leemte in de overeenkomst naar Nederlands en Engels recht, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 155-166.
- **J. Hijma**, The concept of nullity, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 17-38.
- **J. Hijma**, De klachtplicht betoegeld, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 167-182.
- **L.M. de Hoog**, The First in Time Rule in Historical Context, in: D. Gruyaert, E. Ramaekers, L. Rostill (red.), *Property Law Perspectives IV*, Cambridge: Intersentia 2016, p. 41-54.
- **I.S.J. Houben**, Kwalificatie van effectenleaseovereenkomsten, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 211-222.

- [W.G. Huijgen](#), 'Enige vragen rond het wetsvoorstel inzake het verbeteren van het functioneren van de VvE', *WPNR* 2016/ 7099, p. 227-231.
- [W.G. Huijgen](#), 'De beperkte gemeenschap van goederen na de nota's van wijziging (wo 33987): nog steeds niet doen!', *Fiscaal tijdschrift vermogen* 2016 (juli/augustus), p. 14-19.
- [W.G. Huijgen](#), *Hypotheek* (Monografieën BW), Deventer: Wolters Kluwer 2016.
- [W.G. Huijgen](#), Stedelijke erfpacht in transitie, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 223-230.
- J.L.R.A. Huydecoper, [P.A.C.E. van der Kooij](#), C.J.J.C. van Nispen & T. Cohen Jehoram, *Industriële eigendom Deel 1 – Bescherming van technische innovatie*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.
- [K.J.O. Jansen](#), Bewijsregels voor uitleg van overeenkomsten, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 231-242.
- [R.H.C. van Kleef](#), *Liability of football clubs for supporters' misconduct. A study into the interaction between disciplinary regulations of sports organisations and civil law* (diss. Universiteit Leiden), Leiden: E.M. Meijers Instituut 2016.
- [P.A.C.E. van der Kooij](#), 'Associatie in het merkenrecht: verwarrende taalversies?', *Berichten Industriële Eigendom* 2016/7, p. 162-164.
- [P.A.C.E. van der Kooij](#), 'Te zien of niet te zien. Over onderscheidbaarheid in het kwekersrecht', *Berichten industriële eigendom* oktober 2016, p. 266-273.
- [M.E. Koppenol-Laforce](#) & M.B.A. Hettterscheidt, 'Het belang van processtrategie bij de internationale borgtochtovereenkomst', *WPNR* 2016/7109, p. 414-421.
- [M.W. Knigge](#), Ongemotiveerd en onaantastbaar? Over de gevolgen van een uitsluiting van het motiveringsvereiste voor de controle op arbitrale vonnissen door de overheidsrechter, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 253-270.
- [M.W. Knigge](#) & [C.M.D.S. Pavillon](#), 'The legality requirement of the ADR Directive: just another paper tiger?', *Journal of European Consumer and Market Law* (5), afl. 4, p. 155-163.
- [M.W. Knigge](#) & [E.N. Verhage](#), The impact of the ADR Directive on article 7:904 par. 1 DCC explored. What is 'unacceptable according to standards of reasonableness and fairness' after the implementation of the Directive?, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 61-88.
- [E. Koops](#), Price Setting and Other Attempts to Control the Economy, in: P.J. du Plessis, C. Ando and K. Tuori (red.), *The Oxford Handbook of Roman Law and Society*, Oxford: Oxford University Press 2016, p. 609-620.
- [H.B. Krans](#), The Impact of EU Law on Dutch Civil Procedure Law, in: A. Nylund, B. Krans (red.), *The European Union and National Civil Procedure (Ius Commune Europaeum 150)*, Cambridge: Intersentia 2016, p. 89-100.
- [H.B. Krans](#), Conclusions and Outlook, in: A. Nylund,

- B. Krans (red.), *The European Union and National Civil Procedure (Ius Commune Europaeum 150)*, Cambridge: Intersentia 2016, p. 161-170.
- [H.B. Krans](#) & A. Nylund (eds.), *The European Union and National Civil Procedure (Ius Commune Europaeum 150)*, Cambridge: Intersentia 2016.
 - [H.B. Krans](#) & A. Nylund, 'Ambtshalve toepassing: grensbepaling en praktische kwesties', *AA* november 2016, p. 825-830.
 - [H.B. Krans](#) & P. Taelman, Partijgetuigen in het civiele recht: België en Nederland, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 271-289.
 - [A.J. Kwak](#), Equal respect and concern, Dworkins gelijkheidsbeginsel, in: J. Doomen, A. Ellian, *De strijd van gelijkheid en vrijheid*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2016, p. 69-86.
 - [T. van der Linden](#), Over een dief die eigenaar geworden is, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 291-306.
 - [M. Mannan](#), 'Are Bangladesh, India and Pakistan Ready to Adopt the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency?', *International Insolvency Review* 25/3, p. 195-224.
 - [T. J. Mellema-Kranenburg](#), Vruchtgebruik met vervreemdings- en verteringsbevoegdheid: een contradictio in terminis?, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 313-322.
 - [T. J. Mellema-Kranenburg](#), 'Is de beperkte gemeenschap van goederen een verbetering voor ons huwelijksvermogensrecht?', *Ars Aequi* december 2016, p. 937-941.
 - [T. J. Mellema-Kranenburg](#), 'De praktijk van het levenstestament', *Notamail Verklaard* 2016, p. 376-381.
 - [J. Nijland](#) & D.O. Ohmann, 'Schorsing bestuurder Stichting Loterijverlies.nl', *MvO* 2016/8&9, p. 205-212.
 - [H.A. ten Oever](#) & [G.M. Veldt](#), Openbare orde in de context van art. 3:40 lid 1 BW en regelgeving buiten het BW, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 323-342.
 - [H.A. ten Oever](#) & [G.M. Veldt](#), 'Vragen over nietigheid op grond van art. 3:40 lid 1 BW: Een pleidooi voor een twee fasen toets', *NTBR* 2016/52, p. 354-362.
 - [D.H. van Offeren](#) & J.P.J. Witjes, Winststuring in turnaround situaties: do's en don'ts, in J.J.A. Adriaanse et al. (red.), *Turnaround Management*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 144-151.
 - [I. van Ooijen](#), M.L. Fransen, P.W.J. Verlegh, E.G. Smit, 'Signalling product healthiness through symbolic package cues: Effects of package shape and goal congruence on consumer behavior', *Appetite* 2017, p. 73-82.
 - R.P. Orij, 'Corporate Social Disclosures in the Context of National Cultures and Stakeholder Theory', *Accounting, Auditing and Accountability Journal* 2010, vol. 23, issue 7, p. 868-889.
 - R.P. Orij & J.M.G.J. Boon, Stakeholderbelangen bij bedrijven in zwaar weer, in: in J.J.A. Adriaanse et al. (red.), *Turnaround Management*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 153-171.

- R.P. Orij, U. Rigoni & N. Hussain, 'Corporate Governance and Sustainability Performance: Analysis of Triple Bottom Line Performance', *Journal of Business Ethics* 2016/ 133(2), p. 1-22.
- E.S. Pannebakker, Pre-contractual phase: reflections on the attractiveness of the new French rules for the parties to international commercial transactions, in: S. Stijns, Jansen (Eds.), *The French Contract Law Reform: A Source of Inspiration? (Ius Commune Europeum no. 153)*, Cambridge: Intersentia 2016, p. 29-47.
- C.M.D.S. Pavillon, 'De derdenwerking van collectieve acties tegen onredelijke bedingen in het licht van de Europese rechtspraak', *Tijdschrift voor consumentenrecht & handelspraktijken* 2016/4, p. 160-168.
- W.A.K. Rank, Een beleggingsfonds in de vorm van een FGR: een meerpartijenovereenkomst sui generis, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 139-159.
- W.A.K. Rank, 'Requiem voor het effectenbewaarbedrijf?', *Tijdschrift voor Financieel Recht* 2016/3, p. 70-78.
- W.A.K. Rank, 'Vermogensscheiding bij beleggingsondernemingen, betaalinstanties en elektronisch geldinstellingen: van consultatie tot consolidatie?', *Tijdschrift voor Financieel Recht* 2016/10, p. 396-404.
- W.A.K. Rank & S. Uiterwijk, 'Een verplichte clause in overeenkomsten met banken en beleggingsondernemingen: de contractuele afwikkelbaarheidsclausule uit hoofde van de BRRD', *Tijdschrift voor Financieel Recht* 2016, afl. 1/2, p. 20-27.
- P.L.F. Ribbers, Nationale regelingen inzake groenestroomcertificaten en de Europese Unie. Over de (on)verenigbaarheid van nationale steun voor groene stroom met de Europese interne markt, in: S. Goldstein, H. Beemster, B. van Ganzen en C. Smit (red.), *Recht en duurzame ontwikkeling*, Apeldoorn/Antwerpen: Maklu 2016, p. 91-111.
- S.J. Schaafsma, 'Multiple Defendants in Intellectual Property Litigation', *Nederlands Internationaal Privaatrecht* 2016/4, p. 696-705.
- S.J. Schaafsma, 'Internationale bevoegdheid en de grensoverschrijdende inbreuk', *IER* 2016/60, p. 398-407.
- S.J. Schaafsma, E.J. Numann, M. Bronneman, 'Van de brug af gezien: rechtshandhaving en IPR', *IER* 2016, p. 129-134.
- H.J. Snijders, 'BITs, MITs, TTIP en IDR', *Tijdschrift voor Arbitrage* 2016, afl. 1, p. 1-9.
- P.C.J. de Tavernier, Familiebanden en banden van genegenheid in het aansprakelijkheidsrecht: een wandeling langs vier portretten, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 383-400.
- P.C.J. de Tavernier & J.A. van der Weide, Harmonising tort law. Exploring the concept of fault, in: C.G. Breedveld-de Voogd e.a. (red.), *Core Concepts in the Dutch Civil Code. Continuously in Motion (BWKJ-bundel, nr. 30)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 109-139.
- J.T. Tegelaar, 'Immune voor de Unie? (Semi-) immuniteit voor nationale financiële toezichhouders onder nieuw recht', *Ars Aequi* 2016/10, p. 705-715.
- B.C.J. van Velthoven, 'A Young Person's Guide to

- Empirical Legal Research. With Illustrations from the Field of Medical Malpractice', *Law and Method* 2016, April issue, p. 1-16.
- [B.C.J. van Velthoven](#) & [P.W. van Wijck](#), Conflictoplossing vanuit rechtseconomisch perspectief, in: *Conflict: Over conflict en conflictbeheersing*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 463-494.
 - [T.L.M. Verdoes](#), Een kritische beschouwing van de 'corporate rescue culture', in: J.J.A. Adriaanse et al. (red.), *Turnaround Management*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 173-188.
 - [E.N. Verhage](#), The Implementation of the Consumer ADR Directive in the Netherlands, in: P. Cortes (ed), *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford: Oxford University Press 2016, p. 229-250.
 - [E.N. Verhage](#) & [P.L.F. Ribbers](#), Toepassing van Europees recht door arbiters en bindend adviseurs in Nederland: Quis custodiet ipsos custodes?, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 401-424.
 - [D.J.G. Visser](#), 'Zo. Nu een artikel', *Intellectuele Eigendom en Reclamerecht* 2016/3 (26), p. 183-189.
 - [D.J.G. Visser](#), 'Online diensten over de grens', *Nederlands Tijdschrift Europees Recht* 2016/2, p. 61-67.
 - [D.J.G. Visser](#), 'De louter beschrijvende maar niet gebruikelijke handelsnaam', *Berichten Industriële Eigendom* 2016/7, p. 187-190.
 - [D.J.G. Visser](#), 'Viermaal auteursrecht in de digitale eengemaakte markt', *NtEr* 2016/8, p. 267-276.
 - [S. Voskamp](#), Opschorting en schorsing in het onderwijs: een van tweeën of van tweeën één?, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 425-451.
 - [R.D. Vriesendorp](#), (Schade)claims jegens de curator q.q.; op trustachtige wijze veiliggesteld?, in: Michael Faure, Ton Hartlief (red.), *De Spier-bundel*, Deventer: Kluwer 2016, p. 127-148.
 - [J.A. van der Weide](#), Waarom de verzamel pandakte-constructie geen 'floating charge' is, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 453-468.
 - [J.A. van der Weide](#) & [Y.A. Rampersad](#), 'Hora ruit, tempus fluit. Boek 10 BW, WCOD, Rome II en het overgangsrecht', *Maandblad voor Vermogensrecht* 2016/2, p. 51-61.
 - [R.A. Wolf](#), 'Het certificaat van aandeel in de BV', *WPNR* 2016/7093, p. 97-107.
 - [R.A. Wolf](#), 'Het certificaat van aandeel in de BV met (flexibel) vergaderrecht en (zonder) wettelijk pandrecht ex art. 3:259 BW of (met) pandrecht ex art. 2:198 BW', *TvOB* 2016/5, p. 145-153.
 - [I. Wuisman](#), Typen personenvennootschappen. Naar een solide en gerechtvaardigde basis van het personenvennootschapsrecht in het kader van beroep en bedrijf en (beperkte) aansprakelijkheid, in: G. van Solinge, M. van Olffen, M.P. Nieuwe Weme & C.D.J. Bulten (red.), *Modernisering personenvennootschappen. Congres en Rapport Werkgroep Personenvennootschappen (Serie vanwege het Van der Heijden Instituut, deel 137)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 29-56.
 - [I. Wuisman](#), Typen personenvennootschappen.

Naar een solide en gerechtvaardigde basis van het personenvennootschapsrecht in het kader van beroep en bedrijf en (beperkte) aansprakelijkheid, in: *Naar een nieuwe regeling voor de personenvennootschappen (ZIFO-reeks, deel 21)*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 33-58.

- [I. Wuisman & M. Mannan](#), Mitigating the democratic entropy of worker cooperatives: a holacratic approach, in: W.H. van Boom et al. (red.), *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 491-510.
- [I. Wuisman, J.A.A. Adriaanse & B.P.A. Santen](#), 'Modelling as a Tool for Cross-border Analysis of the Position of Insolvency Office Holders', *International Insolvency Review* 2016/25, p. 167-178.
- [D.F.M.M. Zaman](#), 'De notaris als bewaker van zuivere verhoudingen binnen de BV', *WPNR* 2016/7115, p. 570-576.

Wetsevaluatie Jeugdwet

Op 1 januari 2015 trad de Jeugdwet in werking. In de Jeugdwet is bepaald dat binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de wet deze zal worden geëvalueerd. Prof. [Mariëlle Bruning](#) heeft in opdracht van ZonMw, die samen met het WODC verantwoordelijk is voor het onderzoekskader van de eerste evaluatie van de Jeugdwet, een verkennende studie uitgevoerd en een discussienotitie opgesteld. In deze notitie wordt vanuit juridisch perspectief een evaluatiekader gepresenteerd en wordt uitgewerkt welke evaluatiethema's en -vragen belangrijk zijn bij de evaluatie van de Jeugdwet. Op 28 januari 2016 werd deze notitie gepresenteerd tijdens een bijeenkomst georganiseerd door ZonMw en de ministeries van VWS en Veiligheid en Justitie, waarbij vele stakeholders aanwezig waren. De afdeling Jeugdrecht (prof. [Mariëlle Bruning](#), prof. [Ton Liefwaard](#), mr. [Denise Verkroost](#)) is verantwoordelijk voor de juridische inhoud van het onderzoek en zal hiervoor ook samenwerken met de afdeling staats- en bestuursrecht (dr. [Michiel van Emmerik](#) en dr. [Geerten Boogaard](#)) en de Hogeschool Leiden (mr. [Renske de Boer](#)). Het consortium bestaat uit het NIVEL (penvoerder), het Nederlands Jeugdinstituut, het Sociaal en Cultureel Planbureau en Stichting Alexander.

De Grotius-Pothier Group adviseert over hervorming Frans aansprakelijkheidsrecht

De Franse wetgever is bezig met een grootscheepse hervorming van het verbintenissenrecht. In februari 2016 werd reeds een hervorming van het contractenrecht door

middel van een *Ordonnance* aangenomen, waarop de Franse wetgever een hervorming van het aansprakelijkheidsrecht voorbereidde. Eind april [publiceerde](#) de regering een eerste voorstel voor een openbare consultatie.

Promovendi uit Leiden, Leuven en Parijs bestudeerden dit voorstel. In teams werkten zij aan verschillende onderwerpen: samenloop van contractueel en buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht (mede in het licht van het EU-recht), causaliteit (alternatieve causaliteit, proportionele aansprakelijkheid, kansschade), schadebeperking en eigen schuld, rechterlijke matiging en het overgangsrecht. De promovendi vergeleken het Franse voorstel niet alleen met het huidige Franse recht, maar ook met het Nederlandse recht. Dit onderzoek werd gebundeld in een gezamenlijk rapport. Het Nederlandse team bestond uit Prof. [Alex Geert Castermans](#), Dr. [Diana Dankers-Hagenaars](#) (UvA), Prof. dr. [Matthias Haentjens](#), Prof. dr. [Egbert Koops](#), Dr. [Charlotte Pavillon](#), [Thijs Beumers LLM](#), [Ruben de Graaff LLM](#), [Anne Hendrixx LLM](#), [Teun van der](#)

Linden LLM, Hetty ten Oever LLM, Thijs Vancoppennolle LLM (Leuven), Mirjam Sombroek-Van Doorm LLM en Gitta Veldt LLM.

Vanuit Frans perspectief is deze vergelijking waardevol, aangezien de Nederlandse wetgever in 1992 het Nederlandse recht opnieuw codificeerde in het Burgerlijk Wetboek en deze regels al bijna vijftwintig jaar op hun bruikbaarheid zijn getest. Vanuit Nederlands perspectief is deze vergelijking eveneens waardevol, aangezien het Nederlandse recht nog steeds voor een belangrijk deel is gebaseerd op het Franse recht.

Op woensdag 22 juni 2016 werd het rapport gepresenteerd aan Charlotte de Cabarrus. Zij is als *Cheffe du Bureau du droit des obligations* verantwoordelijk voor het wetgevingstraject. Aanwezig was ook Liselotte van Hoppe, raadadviseur bij de directie Wetgeving en Juridische Zaken van het ministerie van Veiligheid & Justitie. Zij gaf aan welke civielrechtelijke onderwerpen momenteel hoog op de Nederlandse wetgevingsagenda staan.

Commissie de Winter

De Commissie Vooronderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg (cie De Winter) heeft op 17 mei 2016 haar rapport aangeboden aan minister Van der Steur (V&J) en staatssecretaris Van Rijn (VWS). In het rapport wordt geconcludeerd dat het haalbaar en zinvol is om onderzoek in te stellen naar geweld tegen uithuisgeplaatste kinderen in de jeugdzorg tussen 1945 en heden. De in juli 2015 ingestelde commissie, waar prof. Mariëlle Bruning deel van uitmaakte, heeft 12 [deelstudies](#) laten uitvoeren. Het [juridische deelonderzoek](#) dat ten grondslag ligt aan het [vooronderzoek naar geweld in de jeugdzorg](#) is voorbereid door Prof. mr. Ton Liefwaard, Prof. mr. Jaap E. Doek en mr.

Apollonia Bolscher. Het juridische deelonderzoek verschaft een overzicht van het wettelijk kader ten aanzien van geweld tegen kinderen in het algemeen en in de specifieke context van (uit huis)plaatsingen van kinderen onder verantwoordelijkheid van de overheid en de ontwikkeling daarvan sinds 1945 tot heden.

ECTIL-onderzoek over bestuurdersaansprakelijkheid

Iris Wuisman en Rogier Wolf hebben in 2015 deelgenomen aan een project van het [European Centre of Tort and Insurance Law \(ECTIL\)](#) over bestuurdersaansprakelijkheid. Zij hebben een rapport opgesteld over bestuurdersaansprakelijkheid in Nederland. Ook maakte de aansprakelijkheid van commissarissen en feitelijk bestuurders onderdeel van het onderzoek uit. Het project van ECTIL is een onderzoeksproject in diverse Europese landen. De rapporten zijn gebundeld en gepubliceerd in de boekenseries Tort and Insurance Law van ECTIL en zijn tijdens een conferentie in 2016 in Wenen besproken. Het rechtsvergelijkend onderzoek biedt aan de wetenschap en praktijk een mooi overzicht van de verschillende regelingen van bestuurdersaansprakelijkheid.

INSOL Europe adopts Guidelines developed by TRI Leiden

End March 2016, in Madrid, the Council on behalf of INSOL Europe adopted the 'INSOL Europe Turnaround Wing Guidelines for Restructuring and Turn Around Professionals' (also known as 'TW Guidelines') unanimously. These non-binding TW Guidelines have been prepared by the [TRI Leiden Research Team](#) (including Prof. Jan Adriaanse, dr. Bernard Santen, and Gert-Jan Boon).

The TW Guidelines were developed in 2015 through consultation with members of INSOL Europe practising throughout Europe and beyond, under the supervision of a Review and Advisory Board. Preceding the recent adoption by the INSOL Europe Council, the final draft of these Guidelines were presented and discussed during the INSOL Europe Annual Conference that took place in Berlin, in October 2015. As INSOL Europe stated on their website: ‘These guidelines are a huge step forward for the Turnaround Wing of INSOL Europe to mark leadership in the turnaround community in Europe.’

Evaluatie van de Wet Kinderombudsman

De toenmalige minister voor Jeugd en Gezin heeft de Eerste Kamer toegezegd om de Wet Kinderombudsman binnen een termijn van circa 5 jaar te evalueren. Het brede bereik van dit onderzoek, als ook de verschillende rechtsgebieden waarbinnen het zich afspeelt vraagt om een aanpak waarbij zowel gekeken wordt naar de rechtswetenschappelijke aspecten van de wet als ook naar de uitwerking daarvan in de praktijk. Om dit te bereiken is een multidisciplinaire onderzoeksgroep van de Universiteit Leiden samengesteld dat de doeltreffendheid en de (neven)effecten van deze wet in de praktijk in kaart zal brengen. Betrokken onderzoekers zijn [Mariëlle Bruning](#), [Ton Liefwaard](#), [Katrien Klep](#), [Stephanie Rap](#), [Denise Verkroost](#), [A.G. Castermans](#).

Overig

- [Machteld Vonk](#) is expert in het onderzoek [Adults and Children in post-modern societies](#), gestart door the Family Law Centre van de Universite Catholique de Louvain.
- Op 1 november 2015 zijn [prof. mr. drs. Mariëlle Bruning](#), [dr. Stephanie Rap](#) en [Denise Verkroost](#) gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor minderjarigen om te participeren in het jeugdhulpverleningstraject. Het eerste deel van het onderzoek werd afgerond in 2016. Het onderzoek is gefinancierd door [Stichting Steunfonds Pro Juventute Nederland](#).
- Onder voorzitterschap van [Prof. Mr. Jan-Michiel Hebly](#) werd de Gids Proportionaliteit en Aanbestedingsreglement Werken 2016 ([Staatscourant 2016/32830](#)) voor het Ministerie van Economische Zaken opgeleverd.
- Op 31 mei is [Iris Wuisman](#) benoemd als bestuurslid van de Vereniging Corporate Litigation. Tevens is zij aangesteld als redactielid van de Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation. Deze bundel verschijnt elk jaar in de Serie vanwege het van der Heijden Instituut.
- [Willem van Boom](#) en [Charlotte Pavillon](#) namen deel als onderzoeker in een consortium met Civic Consulting, dat in opdracht van de Europese Commissie onderzoek doet naar de onderlinge consistentie en resultaatgerichtheid van een zestal consumentenrechtelijke richtlijnen.
- [A.G. Castermans](#), [T.G.A. Dijkhuizen](#), [C. de Groot](#) en [I.S. Wuisman](#) hebben een reactie op het consultatiedocument voorstel herziening Nederlandse

Corporate Governance Code geschreven aan de Monitoring Commissie Corporate Governance Code. De reactie en aanbevelingen betreffen vooral de focus op de lange termijn waardecreatie, en dan in het bijzonder de aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, de samenwerking met stakeholders en de niet-financiële belangen. Voorts bevelen zij de Commissie enkele wijzigingen voor. De reactie vangt aan met een oproep de waarden die ten grondslag liggen aan de Code in acht te nemen

- [Mariëlle Bruning](#) is in mei 2016 samen met [mr Manuela Limbeek](#) en [prof. Ton Liefwaard](#) gestart aan een onderzoek voor 2 maanden naar het juridisch instrumentarium voor verplichte hulp aan jongvolwassenen die met jeugdzorg te maken hadden (waaronder LVB-jongeren) maar hulp op vrijwillige basis weigeren. Dit onderzoek voeren zij uit in opdracht van het WODC.
- Op woensdag 7 december 2016 heeft de Staatscommissie Herijking ouderschap het [rapport 'Kind en Ouders in de 21ste eeuw'](#) aangeboden aan Minister Van der Steur van Veiligheid en Justitie. [Prof. mr. Ton Liefwaard](#), UNICEF hoogleraar kinderrechten aan onze Universiteit, was lid van deze Staatscommissie.

✓ Willem van Boom

- Samen met [Jean-Pierre v.d. Rest](#) paper presentation “Buyers Beware: Online Pricing in Operation! How the Framing of Mandated Behavioral Pricing Disclosure Influences Intention to Purchase” (co-authors Willem van Boom, Jean-Pierre van der Rest, [Kees van den Bos](#) and [Mark Dechesne](#)) at the Conference on Empirical Legal Studies in Europe, 21-22 June 2016
- ‘Het recht op veilig falen’ ter opening van het facultaire jaar in de Hooglandse kerk; Van Boom presenteerde de eerste resultaten van een grote enquête naar oordelen van gewone burgers over alledaagse civiele zaken, 7 september 2016

- Lezing over HR 3 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1046 (*Rabobank/Reuser*) en HR 8 juli 2016, ECLI:NL:HR:2016:1483 (*Tennet TSO cs / ABB cs*; kartelschade; passing on verweer), als respectievelijk ‘slechtste en beste arrest’, bij de Hoge Raad der Nederlanden, 5 oktober 2016

✓ Mariëlle Bruning

- ‘De Nederlandse Kinderombudsman viert zijn vijfde verjaardag; kinderpattijte en puberparty?’ ter gelegenheid van het afscheidssymposium van Marc Dullaert, 22 april 2016
- Seminar ‘Jeugdbescherming en de overgang met andere systemen’ op het congres van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) *Aansluiting gemist* in Nieuwegein, 13 oktober 2016
- ‘Aanpak kindermishandeling: rechten van het kind en andere betrokkenen’ op het AJN Congres (Jeugdartsen Nederland), 18 november 2016
- Paperpresentatie samen met [Simona Florescu](#) over de rechtspositie van minderjarigen als klagers in procedures voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op de ‘Culture, Dispute Resolution and the Modernised Family’ conference in Londen, juli 2016

- ✓ **Matthias Haentjens**
 - ‘Incoherentie verenigd ? Privaatrechtelijke concepten onder druk van Europees financieel recht’ ter aanvaarding van de wisselleerstoel Tijdschrift Privaatrecht (TPR) van de Universiteit Gent, 3 mei 2016
 - Samen met **Michiel Tjepkema**: toelichting op het Nederlandse landenrapport over de grondslagen van en het schadebegrip bij overheidsaansprakelijkheid, op een (Franstalig) internationaal symposium over overheidsaansprakelijkheid van de Société de Législation Comparée in Parijs, 8 juni 2016
 - “Contract means contract? Step-in risk, safeguards and resolution” over de manier waarop ‘shadow banking’ wordt behandeld in bancaire insolventie op de jaarlijkse Global Conference van de European Banking Institute in Frankfurt, 28 oktober 2016
- ✓ **Jan Michiel Hebly**
 - ‘Marktconsultatie, Belangenconflicten & Toezicht’ tijdens de wetenschappelijke vergadering “Highlights Wetsvoorstel Wijziging Aanbestedingswet” van de Nederlandse Vereniging voor Aanbestedingsrecht in Utrecht, 18 februari 2016
 - ‘Naar de instelling van een aanbestedingsautoriteit?’ tijdens het Seminar “Bestuur en Toezicht in de semi-publieke sector, de situatie na Meavita” van het juridisch PAO Leiden, 18 maart 2016
 - Congresvoorzitter van “De aangepaste Aanbestedingswet en de bouwrecht wereld” van het Instituut voor Bouwrecht plaats in Utrecht, 28 juni 2016
- ✓ **Maria de Jong-de Kruijf**
 - Paperpresentatie over participatie van kinderen die met uithuisplaatsing en gesloten jeugdhulp te maken krijgen op de ‘Culture, Dispute Resolution and the Modernised Family’ conference in Londen, juli 2016
- ✓ **Marte Knigge**
 - Artikelpresentatie over alternatieve geschillenbeslechting in consumentenzaken op het tweejaarlijkse congres van de ECPR Standing Group on Regulatory Governance in Tilburg, 6-8 juli 2016
- ✓ **Egbert Koops**
 - “Telegraferecht: hoe reageert het recht op een nieuwe technologie?” op het J.F.V. Grotius Congres *Technolawgy: de kracht van de technologische macht*, 1 december 2016
- ✓ **Hetty ten Oever**
 - Lezing bij de Rechtbank Den Haag over actuele ontwikkelingen in het verbintenissenrecht, 9 februari 2016
- ✓ **Pim Rank**
 - Spreker op The Hague Summit on Commercial Dispute Resolution in China in Den Haag, 24 juni 2016
 - Spreker op het Seminar Electronic Payments: Recent Developments in South Africa and Europe, UNISA and University of Pretoria in Pretoria (Zuid-Afrika), 1 en 2 augustus 2016

- ✓ **Gitta Veldt**
 - Paperpresentatie over ‘Product Safety and Private Law’ tijdens *het Coloquio con jóvenes investigadores* (Seminar for young researchers) bij ‘The EU Private Law Jean Monnet Chair’, 25 mei 2016
 - Lezing over de betekenis van Europese technische standaarden, ook wel bekend als normalisatie, in privaatrechtelijke verhoudingen, op het tweejaarlijkse congres van de ECPR Standing Group on Regulatory Governance in Tilburg, 6-8 juli 2016

- ✓ **Eline Verhage**
 - Over het thema *ADR/ODR voor consumentengeschillen in Nederland (en Europa)* op de voorjaarsvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Burgerlijk Recht in Utrecht, 8 april 2016
 - Over het thema *ADR/ODR voor consumentengeschillen in Nederland (en Europa)* op de K.U. Leuven (België), 18 mei 2016
 - Samen met prof C.J.S. Hodges en anderen over het thema *ADR and Justice in Consumer Disputes in the EU* tijdens ‘Foundation for Law, Justice and Society’ in Oxford, 28 juni 2016

- ✓ **Iris Wuisman**
 - Presentatie over typen personenvennootschappen in het voorstel voor nieuw vennootschapsrecht van de werkgroep van Van Olffen tijdens het congres ‘[Naar een nieuwe regeling voor de personenvennootschappen](#)’ georganiseerd door het ZIFO en het Van der Heijden Instituut, 15 juni 2016
 - Video-bijdragen over het ondernemerschap van de Founders (geboren na 2000) en de Millennials (geboren tussen 1995-1981), toekomstbestendigheid en flexibilisering van rechtsvormen en de rol van de notaris in de (juridische) advisering van ondernemers op het jaarlijkse KNB-congres met als thema ‘De notaris voor ondernemers’, 14 oktober 2016
 - Poster-presentation “Mitigating the Democratic Entropy of Worker Cooperatives: A Holacratic Approach” (co-author [Morshed Mannan](#)) at the International Summit of Cooperatives in Quebec City (Canada), 9-13 October 2016

- ✓ **Kartica van der Zon**
 - Paperpresentatie over effectieve toegang tot het recht voor pleegkinderen op de ‘Culture, Dispute Resolution and the Modernised Family’ conference in Londen, juli 2016

Personele wisselingen | *Personnel changes*

Nieuwe medewerkers

In 2016 kwamen de volgende nieuw aangestelde medewerkers ons onderzoek versterken:

- [Maral Darouei](#), sinds februari 2016 als promovenda verbonden aan het Instituut voor Fiscale en Economische vakken, trad aan als AIO bij de afdeling Bedrijfswetenschappen op het gebied van 'organizational behavior' in de context van turnaround management
 - [Bart Krans](#) trad aan als hoogleraar burgerlijk procesrecht; voordien was hij hoogleraar te Groningen
 - [Morshed Mannan](#) trad aan als PhD-fellow op het thema werknemersinvloed op de redding van middelgrote Europese bedrijven bij geforceerde sluiting
 - [Quintijn Mauer](#) trad aan als PhD-fellow op het thema Romeinsrechtelijke rechtsfiguren met betrekking tot zekerheden via legal transplants
 - [Marishka Neekilappillai](#) trad aan als PhD-fellow burgerlijk recht
 - [Thijmen Nuninga](#) trad aan als PhD-fellow op het thema privaatrechtelijke remedies en de maatschappelijke functie van de onderliggende privaatrechtelijke norm
- [Ekaterina Pannebakker](#) trad aan als docente bij de afdeling Private International Law; zij promoveerde in december 2016 aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam
 - [Helen Pluut](#) trad aan als docente bij de afdeling Bedrijfswetenschappen; voorheen werkte ze als postdoc aan de National University of Singapore
 - [Niek Strohmaier](#) trad in maart 2016 aan als promovendus bij de Afdeling Bedrijfswetenschappen op het gebied van leiderschap in tijden van crisis in de context van turnaround management

Universiteit
Leiden
Rechtsgeleerdheid